ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4813 — 8/21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1901 — ՇԱԲԱԹ — 10 ՐԱՄԱԶԱՆ 1319 — ԺԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4813

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ویك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Adresse télégraphique
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ ՝ի՛ւ k գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 փարա

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 փարա

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան եւ գաւառներու համար տարեկան 140 գրշ.
» » » » վեցամսեայ 70 »
» » » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 60 ֆրանկ
» » » » վեցամսեայ 32 »

Գրասի փոխարէն փոստի փող կ'ընդունուի, 118
դրուշի փուլը 106 դրուշի հաշուով։

Ցեղագրական շրջանակի ծախքն լրամարդաց կը վճարուին։

Յառաջիկայ համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ԱԶՈՒ ԶԱԽ

ԻԶՄԻՐԵԱՆՑ ՄՐՑԱՆԱԿԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Այս օրերս հրատարակուեցաւ «Գիրք Թղթոց» անուն բանաստեղծական կտաւոր երկասիրութիւն մը, որ մեծ լոյս կրնայ սփռել մեր եկեղեցական պատմութեան այլ և այլ կէտերուն վրայ, և որուն ազնգրութեան ծախքը հոգացուեցաւ Իզմիրեանց գրական մրցանակի Յովհաննէս Ժողովի կողմէ։ Յովհաննէս Ժողովը, այդ նպատակին յատկացուց այն գումարը, որ պարբերաբար ուներցած էր, այլ և այլ տարիներու մէջ մրցանակի արժանի երկասիրութեանց չգոյութենէն, և կամ ներկայացուած կարգ մը գործերու պակաս մրցանակ տալուէն։

«Գիրք Թղթոցին կարեւորութիւնը բնաւ չեմ ուզեր կասկածի առակ ձգել, ընդհակառակը։ Մանաւանդ որ, — իւրայնս ժամանակին գրուեցաւ տեղական մամուլին մէջ, — այդ աշխատասիրութիւնը կը պարունակէ կարգ մը բոլորովին անտիպ ու անծանօթ մնացած եկեղեցական վաւերագիրներ, որոնք մինչեւ այսօր կը մգլոտէին այլ և այլ մատենադարաններու անկիւնը, և որոնց հրատարակութիւնը ամէն կերպով բաղձալի պիտի ըլլայ անշուշտ։

Մեզի թէ, հակառակ իր կարեւոր ու օգտակար հանգամանքին, այդ գործը պէտք չէր գրաւեր Իզմիրեանց մրցանակին այն արժանագրելի գումարը՝ որ տարուէ տարի պակաս արուած վարձատրութիւններէ կը գոյանայ։ Այդ գումարին կազմուելը նախատեսած էր արդէն նոյն ինքն ժիտանուն կտակարարը, և որոշած էր որ այդ կերպով գոյացուած դրամին միլոյաւ ազգերուն ա՛յն տեսակ գիրքեր՝ որոնցմէ հատորակ, ու զարգացման կարօտ ժողովուրդը կարենայ լիապէս օգտուիլ, բարոյական ու անտեսական կրկին տեսակէտներով։ Զոր օրինակ դիւրամատչելի, պարզ ու մեկին հասարակ, որոնք ժողովուրդին մասնաւորաբար կարօտ դասակարգը օժտէին առեւտրագիտութեան, երկրագործութեան, օրէնսգիտութեան, ազգուսաբ, վերջապէս իրենց առօրեայ կեանքին հետ առնչութիւն ունեցող ամէն բանի մասին օգտակար ծանօթութիւններով, ինչպէս նաեւ բարոյական կեանքի, ընտանեկան կազմակերպութեան ու զարգացութեանց, եկեղեցական ուսմունքներու պահպանման, և այս կարգի վերաբերող սուրբ ամէն առղեկութիւններով։

* * *

Իզմիրեանցի մատենագրութիւնը, ինչպէս կը տեսնուի, շատ գեղեցիկ էր ու գլխաւորաբար կը ձգտէր բաղմակողմանի գուշակներ մատակարարել հասարակութեան ա՛յն տարրին մասնաւոր, որ անկարող է ծանր ու կնճռոտ երկասիրութիւններէ բան մը հասկնալու, և կամ թէ հասկնայ ալ, իր նիւթական վիճակին բերմամբ չի կրնար զանոնք ձեռք ձգել, և անոնցմէ օգտուիլ։ Հասարակութեան այդ տարրը զարգացնել դիւրամատչելի, ու մասնաւորաբար դիւրահասկնալի հրատարակութիւններով, և ա՛յն տեսակ ալ հրատարակութիւններով՝ որոնք ուղղակի առնչութիւն մը ունին անոր նիւթական ու բարոյական կեանքին հետ, ինքնաբերաբար գեղեցիկ գործ մը չէ՞ պիտի ըլլար ինքնին։

«Գիրք Թղթոցին Իզմիրեանց մրցանակի յանձնաժողովին գրամով հրատարակութեան արուիլը տակա՛ւ այս պատճառաւ է որ անպատեհ կ'երեւայ մեզի։ Այդ երկասիրութիւնը կրնայ շատ կարեւոր ըլլալ, կրնայ շատ օգտակար ըլլալ, կրնայ շատ մեծ լոյս սփռել մեր եկեղեցական պատմութեան այլ և այլ կէտերուն վրայ, կրնայ տակաւին բաղմաթիւ յատկութիւններ ունենալ, բայց ո՞վ պիտի օգտուի անկէ։ Ժողովուրդին հասկնալի կարողութեան, և հասկնալի ալ զարգացման տէր դասակարգը ի՞նչ օգուտ պիտի կրնայ քաղել անկէ։ Բանի մը բառասէրներ միայն պիտի օգտուին, ան ալ տեսո՛ղք անշուշտ որոնք պիտի կարենան 25 դրուշ միակ գիրքի մը յատկացնելու չափ արամագիր գտնել իրենց քսակը։ Եւ այդ մէկ քանի մասնաւոր գնումներէն վերէ, գիրքը իր բաղմաթիւ օրինակներով պիտի փոսի ա՛ս ու ա՛ն տպարանին և կամ գրատան անկիւնը, օրին մէկն ալ մուկերուն կեր ըլլալու համար։

Այդ չէ՞ր սակայն Յովսէփ Իզմիրեանի նպատակը։ Իր կտակը գրած պահուն, անոր բոլոր արամադրութիւնները չէ՞ր ուզած վերապահել մի՛ միայն բառասէր դասակարգին, որուն մեր մէջ չո՛տ սակաւութիւն ըլլալն ալ դիտէր քէշ մը ամէն մարդու չափ։ Մրցանակը ինքնին այդ դասակարգին նպաստելու, այդ դասակարգին դիւրութիւններ ընծայելու, այդ դասակարգը վարձատրելու, ինչպէս նաեւ քաջալերելու համար հաստատած ըլլալով, փափաքած էր որ գոնէ անոր շարուած և կամ պակաս արուած ըլլալէն դոյանալիք գումարն ալ յատկացուէր այն տեսակ հրատարակութիւնե՛ր՝ որոնցմէ ժողովուրդը կարենար օգտուիլ անտեսապէս ու բարոյապէս։

Իզմիրեանց Յովհաննէսը պէտք չէր որ մոռնար այս պարագան։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԶԻԿԶԱԿ ՆՕԹԵՐ

ՈՂՋԱՆԷՋ

Գիտէ՞ք դուք թէ ի՛նչու համար, կամ ի՞նչպէս կ'ելլայ որ, օրին մէկը Տէրտէր եղած ը դառնէք մեր Թաղին... Ժամկոչը, կամ լուսարարը, կամ գալրատունին Թշուառ վարժապետը, կամ վերջապէս փողոցի Թափթփած մանրավաճառ մը։

Ի՛նչ, գլուխին սեւ խալափաթ մը դնելու փափաքին համար կը կարծէք, թէ քահանայ ըլլալու ներքին ասուածային ձայն մը լսելնուն, Հ դին Սուրբին շնորհքը իջնելով իրենց վրայ։

Չէ՞ք դիտեր։

«Երկիւղածութիւնով մարդ ըրէք»։

* * *

Եկեղեցական առաւ պաշտամունքներու այս օրերուն մէջ, դիտէ՞ք, բարեպաշտիկ սովորութիւն մը կայ, որուն համեմատ, Թաղի մը ժամկոչ աղբարը, առաւուան դէմ, օ՜հ, ճիշդ այն պահուն, երբ քունը իր ամէնէն անուշիկ վայրկեանները կը հոլովէ, իր ուսադական ճոկոնը ձեռքը առած, կու գայ հաւատացեալ ժողովուրդը եկեղեցի հրաւիրել, մեզ մաղտա, անո՛ւշ մեղդի մը երգելով, որ ամէնէն ժամ երթալու միտք չունեցողին վրայ անգամ փափաք կը բերէ առաւուան շարաւան մը մարդ ընելու։

Ու խորունկ, անո՛ւշ քունը կը թոթուուի ժամկոչ աղբարը ճոկոնին ձայնէն ու «Եկայք» անուշ եղանակներէն, որոնք դիւրաբեր լուութիւնը կը պատռեն։

Օրինեալ է Աստուած
Ով հաւատացեալք
Եկայք ի Սուրբ Եկեղեցի։

Բայց, իր շատ բաղդէն, կը պատահի որ, ժամկոչ աղբարը ձայնը այնչափ ազուր չըլլար, ու փոխանակ բարեպաշտ ժողովուրդը ժամ երթալ հրաւիրելու, իր հնչակաւոր խժալուր աղմուկներովը, կը խրախճանէ զանոնք։

Հոս խօսքը անգամ չգտնի ընտ ժամ երթալու այն ջերմեռանդութեան, որ ժամկոչի մը անուշ կամ աղաղակային ձայնէն կախում ունի, ո՛չ ալ քիչ կամ շատ սրտանց ըլլալու մասին ա՛յն տեսակ խօշ հանել մը, որ այդ պայմաններուն առակ ժամ երթալուն հետեւանքն է։

Առանց կրօնական և հոգեբանական շատ խորունկ խնդիրներ են, որոնց մէջէն կրնայ ելլելու համար կա՛մ վարդապետ ձեռնադրուելու է կամ կրօնական ժողովի անդամ ըլլալու։

Բէ՛հ, մեծ դժբաղդութիւն մը չէ, ժամկոչ աղբար մը կոկորդը երգեցողական բարձր ձիրքերով օժտուած չըլլալը։

Երբ եկեղեցին պաշտօնեաները տեսնեն որ ժամկոչ աղբարը խօշափողէն հեղկահաւի անախորժ ու խժալուր աղմուկներ դուրս կուգան, որոնք կրնան բարեպաշտ ժողովուրդին ժամ երթալու փափաքը պաղեցնել, անոնք ազուր ձայնով տերեցու մը կ'ընտրեն ժամուն դպիրներու դասէն, և ժամկոչին քովը կուտան, որ «Եկայքը» ան ըսէ։

Ու այդ տերեցուին փորը առաւուն կանուխ ելլելու փափաք մը ձգելու համար, կիրակի առաւ, ժամերգութենէն ետքը, անոր ափը քանի մը դրուշ կը դնեն, որուն ուժովը, երգեցիկ տերեցուն, յաջորդիկայ շաբաթուն, կը ջնայ ուելի անուշ գեղեցիկներ մը տալ իր ձայնին, բերանը գիշերուան մթութեան դարձուցած երկեսալտիկ, վերցուած երգելով։

Օրինեալ է Աստուած

* * *

Պատմութիւն ս մինչեւ հոս ազէկ, հէ՞։

Երկիւղածութիւնով մարդ ըրէք ուրեմն տակաւին։

Կայ եղեր, չի կայ եղեր Թաղի մը մէջ Տէրտէր մը կայ եղեր։

Այս տէրտէրին տկանոնը կ'ինայ որ իրենց Թաղին մէջ «Եկայքը» երգող տերեցուն, ամէն շաբթու մէյմէկ քառաթ կ'առնէ Թաղական Խրհուրդէն, որովհետեւ իր անուշ ձայնին համար, զգալի կերպով շատ ժողովուրդ կը բերէ եղեր եկեղեցի, զանոնք առաւուն կանուխ քունէներուն արթնցնելով։

Լսելով տէրտէրին աչքերը կը շլմորին, գլխու պտոյտ մը կը զգայ, և ինքզինքը կը կորսնցնէ։

Ալեզ տերեցուին քա՛ռաթ մը տալ, «Եկայք» մը ըսելու համար։ Ի՞նչպէս չու նենալ այս մտածումը, աչքի առջեւ բերելով որ, ինք օրն ի բուն կոկորդը պատռելով անգամ, համեմատաբար չէր ըստանար քառաթ մը չափ դրամ։

Ու տէրտէրին մարդին մէջ գաղափար մը կը կաթի. «Մերկերը ի՞նչ պիտի ընէ քառաթը», կը մտածէ ինքնիրեն, «անիկա ձեռքէն առնելու միջոց մը գտնելու է»։

Ու յաջորդ կիրակին, պահարանին մէջ, Մերկերին չտակ հագած առնը, վրայ հանելով։

—Մերկե՛ր, զատ՛կս,—կ'ըսէ անոր, սիրաշահող դէմքով մը,—գիտես... անցած կիրակի քառաթ մը տուր Խորհրդարանէն... անկա՛ ինձի տուր որ հայրիկդ պիտի տամ... դուն կը կորսընցնես...։

Տէրտէրը, Մերկերը, տկանոնը կարած լակոտ մը, անմիջապէս հասկնալով թելը—Դուրթ Տէր Պապա՛յ միտքը, ծաղրող կերպարանք մը առած։

—Սրիկէ՛ չերթա՞ս բանդ,—կը պատասխանէ, ազուռ պատասխանով մը,—իմ հարիւս ոսկէ նայէ... ես գիտցած խօսքս ասելէդ չեմ...։

Խօսքին կէսը չաւարտած տակաւին, Տէր Պապան բուրմունը ձեռքը, եկած ճամբով ետ կը դառնայ։

Բայց պզտիկ լակոտ մը իրեն եղած այդ անարգանքը սրտին մէջ կը մեծնայ օրէ օր։

Ժամանակութեան միջոցին, Տէրտէրը ամէն բան մոռցած, մի՛շտ պատճառ մը կը փնտռէ Մերկերը առնելու, ծեծելու, ամչցնելու համար, ընկերներուն մէջ։

Որոշեն հատը կամիներ, բուրմունը քրոջը անոր գլխուն փակցնելեր, շատ ուժան կը ծախուին Մերկերին պատիժներու շարքին մէջ։

Բայց ոչուն գլուխը ամբոր ըլլալով որ մը օրանց չկարելուն համար Տէրտէրը զայրացած, գիշեր մը ալ, փոխատացութեան պահուն, սկալ մը ցոյց տալ ուզելով ձեռքի խոշոր ու հաստ մամը անոր գլխուն կը զարնէ, մանաւանդ որ ժամուն այդ դատարկ միջոցին, ո՛վ պիտի տեսնար և կասկածէր։

Մամին պատրաստին տակ լքուած իւղէն, բոցի լեզու մը կը սողայ փոխատային գլուխն ի վար, ու մազերը մէկէն կը բռնկին, լսափիղող հրդեհ մը տարածելով գլխուն ու մարմնին շուրջը։ Մամազոն չտպիկը, պրք լուցկիի մը չափ շուտ բռնկիլ ու բաւական ուժգնութիւն գործելէն ետքը, հոգիս կը յաջողին հանել կռնակէն խեղճ փոխատային, որ նուազած կ'իյնայ, իրը ողջակէզ մը, տանջարին սրբութիւններուն առջեւ։

Իրա՛ւ, չի մեռնիր ոգան, բայց իր հրդեհէն ազատած դէմքը խանձած փայտի մը կերպարանքը կ'առնէ, կռնած տկանջի, քիթի և ագեղ կնատակութեան մը խեղճատակութիւններով ագեղցած։

Եւ որովհետեւ ազէնքը, Աստուծոյ առն մէջ կը պատահի, յանցաւորն ալ անպատիժ չմնար։

Խեղճ ընչազուրկ Տէրպապան ալ, հրդեհին մէջ կը խանձէ իր... պեխերն ու մօրուքը, ու այսօր տեսնուելու բան է ան, իր այդ ածիլուած վիճակին մէջ։

* * *

Պատմութիւնը կատակ չէ։ Ապշեցնող, այո՛, բայց իր ամբողջ քաղաքեցուցիչ զանազանութիւնովը իրական։

Շնորհալի փափկանկատութիւններու նպատակներուն մէջ, շատ ուզեր ալ խորհրդածութիւններ ընել, որովհետեւ քիչ մը ծանր պիտի կռէին անոնք, շատ կողմէն։

Միայն, կը մտածեմ թէ, այս տեսակ ընչազուրկ վանականներ, որոնք իրենց շահագիտ առաւաւրներուն յիշատակովը ապրիլ կ'ուզեն առանցին սրբութիւն ներուն մէջ ալ, ինչո՞ւ օրին մէկը Տէրտէր կը դառնան, գլուխին սեւ խալափաթ մը դնելու փափաքի՞ն համար, թէ քահանայ ըլլալու ներքին ասուածային ձայն մը լսելնուն։

Կը մտածեմ, բայց չեմ կրնար գտնել։

ԵՆՈՎՔ ԱՐՄԷՆ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի ատաստութեանց դիւրութեան համար։

ՌՈՒՍԱՀԱՅ

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԳԻՍ ԵՒ ԹԱՏՐՈՆ

Անցեալ կիւրակի մեծ բաղմութեան ներկայութեամբ Թիֆ. ժողովարանում կայացաւ Օր. Մարգարիտ Բարայեանի շքեղաղ կոնցերտը։

Զբաղ էր թէ՛ տարարին և թէ՛ ներքին բովանդակութեամբ։ Ամենից առաջ կոնցերտի ծրագիրը կազմած էր լուրջ կարգներից ու տարբերուած շատ քնքոյշ ճաշակով և մտքուր։ Այդ շատ հաստատակ մի կարգ Թղթից իսկ կարելի էր եզրակացնել թէ տ՛ղքան ջանք, համբերութիւն է ունեցել կոնցերտատուը մեր անճոռնի տարաբաներից, անճաշակ դրաշարներով, այդպիսի լաւագոյն հրատարակութիւն անելու։

Երկրորդ՝ մատաղ երգչուհին զգեստաւորուած էր թէև համեստ, բայց շքեղաղ։ Գեղեցիկ հագնուել չէ կարող ամէն օրիորդ, եթէ նա չունի ճաշակ, նուրբ հասկացողութիւն, ի՛նչ գոյնը ի՛նչի հետ ներդաշնակել։ Իւրաքանչիւր կին պէտք է տեղեկութիւն ունենայ ե՛ւ նկարչութիւնից, եթէ կամենում է վայելուչ հագնուել։

Երրորդ՝ յարգելի օրիորդը ամբիոնի վրայ կանգնում է ազատ, շատ ժեւեքն ու նայուածքը մտածած, դուք տեսնում էք մեր առաջ իսկական կրթուած Պարիզուհուն։

Ի հարկէ, ոմանք կարող են ասել այդ բոլորը ի՞նչ կապ ունի երգչուհու ձայնի հետ։ Բայց ըստ իս դրանք այնպիսի գծեր են, որ շատ ճիշդ կարող են որոշել ե՛ւ երգչուհու երգի ու երգածի ի՞նչ լինելը։

Կամենամ իսկ ես կարող էի համարձակ ասել, որ կոնցերտանը ի՞նչ ձայն էլ որ ունենար, նա անպատճառ պիտի կարողանար շատ վարպետութեամբ իւլել իր ձայնին ու լսողին էլ պատճառել հրճանք։

Եւ ես չըսխալուեցի իմ կանխակալ որոշման մէջ։ Օր. Բարայեան անշուշտ ճանաչելով իր ձայնը, այնպէս էր երգում, որ կարծէք զեփիւռը մարգագետիններում կամաչներով շաղկապուած ծաղիկների հետ էր դրուցում։ Զըսկային օրիորդի երգածի մէջ ականջ ծակող ծկլթոցներ, ազեղ, անճոռնի շարժեներ, անհարթ ելեւէջներ։ Բնաբոյշ, լաւ մշակուած, մանաւանդ շատ լաւ կրթուած, առաջնութիւնը գեղանի լիրկ-սոպրանոս։ Օրիորդի երգածի և երգելու ձեւի մէջ չգտնուին շրջան, սկզբից մինչեւ վերջը լուրջ ու շքեղ էր։

Կոնցերտանը միամամանակ և լաւ նուագում է դաշնամուրի վրայ։ Շումանի Օր. 121 սօնատը լուրջակոչ Պ. Ակիմովի հետ նուագեց վայելուչ։ Այս կոնցերտին մասակցումէին և բարիտոն Բրօլի ու երիտասարդ լուրջակոչ Պ. Ակիմով։ Վերջինին մասին մի այլ անգամ, իսկ Պ. Բրօլին արդէն յայտնի է, թէեւ կորցրած ձայնով, բայց շքեղ երգով։ Ոգեւորուած բաղմութիւնը մեծ օվասիոններ արաւ օր. Մ. Բարայեանին։ Ծաղկի շատ կողմանից, փնջեր եաւ, իսկ օրիորդը ծրագրից դուրս երգեց հայերէն մի երկու երգ։

Մենք շատ ուրախ ենք, որ կայսեր, երաժշտ. ուսումնարանի Թիֆլ. ճիւղի երգեցողութեան դասատու է հրաւիրուած օր. Մ. Բարայեան, որ անշուշտ կ'ուանդէ իր աշակերտուհիներին նոյն չկոլայով, ինչ թեքն է անցել և երաժշտութեան սոպրել փափագողներին կը սորվորեցնէ մանաւանդ այն, որ չգիտէ թէ միայն հղօր ձայն ունենալ, գերբնական ազաղանալ երգչուհի լինելու համար, այլ նուրբ կրթած ճաշակ։

Անտարակոյս դուք ալ չէք ուզեր հապճեպ ամուսնութիւն մը կնքել, քանի որ ձեր երջանկութիւնը և ձեր ազգական երջանկութիւնը կախում ունի տակէ։

—Պիտի սպասեմ... բայց մարքերուդ մի հանէք որ կը սիրեմ դայն։

Կիյօմ հրաժեշտ առնելով մեկնեցաւ։

—Եթէ այս մարդը սինլքորու գահեկի մէկն է, ա՛լ ո՛չ մէկուն վստահելու չէ, ըսաւ Ժէրօմ։

—Դրաբերի՞ր որ իր աշքերը ի՞նչ անկեղծ նայուածք մը ունէին։

—Ու իր խօսուածքը ո՛րչափ քաղցր էր ունկնդրուց Ժէրօմ։

—Զարմանալին այն է որ երբ գիտես դայն, գեղեցիկ երիտասարդ մը ըլլալը չես հասկնար իսկոյն խօսած պահուն կը գեղեցկանայ։

Ոչ և Ռէժին նեղս մտան այդ պահուն, Կիյօմի երթալը լսելով։

Ռէժին ուզեց կորդ մը հարցումներ ուղղել, բայց չհամարձակեցաւ։ Ասիկա պիտի նշանակէր թէ ինք կը հետաքրքրուէր այդ խնդրով, ինչ որ զարմանալի պիտի թուէր իր ծնողքին։

Շաբաթուայ միւս նորութիւնները Տ. Սիրանոյշի Համլէտի դեր կատարելը, իր բենեֆիսն է, անեսի արդէն եղբարդ. Ադէյհէյմերի դասարանները Արտ. ընկ. Քառանում, Մարգարիտի բենեֆիսը։

Մի առ մի խօսել մանրամասն այդ բոլորի համար, անկարելի է։ Այնքանով միայն բաւականանանք, որ Համլէտ Սիրանոյշի ներկայացման, չընայած տեղերի սաստիկ բարձրացնելուն, մեծ, շատ մեծ բաղմութիւն էր եկել թատրոն, և Համլէտ —Սիրանոյշին շատ սիրելիք ցոյցեր տրաւ թատրասէր հասարակութիւնը։ Տ. Սիրանոյշ աշխատում էր Ադամեանին նմանել, բայց եթէ չընդարձակաւ նրան նմանել։ գանգ յիշեցրեց հայ հասարակութեան, որ նա չէ կարողացել Համլէտ-Ադամեանին գնահատել և իր տեսարբերութեան շնորհիւ նրան տար ու ձոր գցելով, վաղաժամ տուաւ սեւ հողին։

Իր բենեֆիսին Տ. Սիրանոյշը տմսոյ 22-ին ներկայացրեց «Օրլեանի կոյս» Շիլլերի դրաման, կատարելով ինքը Յովհաննա դ'Արկի դերը յաջող, դգուած, մտածած։ Այսպիսի դուռ կլասիկ դերում, ուր պահանջւում է դերասանից և միջնադարեան ոգու վարք, ազատասկան մանէրներ, Տ. Սիրանոյշը փայլում է իր բոլոր ազանդով։ Հասարակութիւնը այս անգամ էլ լաւ ցոյցեր արաւ յարգելի դերասանուհուն, իսկ պիէսի թարգմանիչ ալեքսդր Պ. Գ. Բարխուդարեանին՝ կատարեալ օվասիա։

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԳԱՆԿԸ

ՆՈՐ ՀԱՏԱԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պիզիզական քննութեամբ մը կարելի է մարդուն իմացականութեան ասիճանը հասկնալ։ Երբոր առնէ է վեր, բաղմութիւն գիտուններ, սկսեալ Բարլէրէն, Գրոքարէն մինչեւ Լաքասանը, Ուէն և Ամմոն զրաղած են այդ խնդրով։ Այս անգամ Պ. Վասքիա և օրիորդ Բէլիթէ կը հետազօտեն այս շահեկան խնդիրը։ Այդ գիտունները ալխատեր են փորձառդս հասկնալ թէ կենդանի գանկի մը ձեւն ու տարածութիւնը ո՛ր ասիճան իրը ճշգրտաչափ կրնան ծառայել ենթակայի մը մտաւորական վիճակը գնահատելու համար։ Երկու գիտունները իրենց հետազօտութիւնները կատարեր են Բարիզի Սէն հոհանդին նախակրթարաններուն և մասնաւորապէս Վիլժիւիֆի վարժարաններուն երկտա աշակերտներուն վրայ։

Երկու փորձարկուները մէկ կողմէն դիմեր են ուսուցիչներու գնահատումին ու տարուան միջոցին ազդ ստացած նիշերուն ամբողջութեան, միւս կողմէ վարժարանին անօրէնին գնահատմամ՝ ազդ ընկերական ու դպրոցական կեանքին վրայ։ Նաեւ գիտուններէն մէկը հոգեբանական հետազօտութիւններ կատարեր է, մինչ միւսը անոնց գանգը չափեր է, ուռնց տեղեակ ըլլալու իր փորձարկած ենթականերուն իմացական կարողութեան ասիճանին։ Փորձարկուած ազդ Թիւը երեք հարիւրը կ'անցնի, և իրենց տարիքը ութ-ինն տասերեք տարեկան է։ Պ. Վասքիա ու օրիորդ Բէլիթէ կարկինով չափեր են գլխուն երկայնութիւնը, լայնութիւնը և բարձրութիւնը, և։։ Այս փորձարկութեանց վրայ հիմնուելով՝ պատրաստեր են ցուցակներ, ուր ներկայացուած են դանկային նշանակները, մակի տրամագիծը, ծնօանքուն լայնութիւնը և։։

Ժէրօմ բնաւ խօսք չբացաւ Ռէժիին, որոշած ըլլալով կանխաւ տեղեկութիւններ քաղել Կիյօմի վրայ։

Ժէրօմ պատկան ատեն կը կրկնէր։

—Միւսպատ՛ն, միւսպատ՛ն, ինծի այնպէս կուգայ որ այդ անունը լսած եմ... իրաւ է որ անծանօթ անուն մը չէ...

Ժէրօմ ատեն չկրցաւ ցուց, յաջորդ օրն իսկ, սկսաւ հարկ եղած տեղեկութիւնները տանել։ Կիյօմի կեանքը յայտնի էր արդէն, հետեւաբար մեծ նեղութիւն չքաշեց այդ մասին։

Տասնըհինգ օր յետոյ Ժէրօմ կ'ըսէր կնոջը։

—Լաւ երիտասարդ մը է։ Ամէն կողմէ գովեստ կ'ընեն իր մասին... տարեցաւոր փաստաբան մը որ մեծ համբաւ շահելու վրայ է, և տարբ հետ մէկտեղ հարստութիւն ալ ունի։ Խնդի պէս սիրահարած է Ռէժիին։ Ինծի համար շատ յարմար փեսայ մը կ'երեւայ։

(Շարունակելի)

—)(50)(—

ԺԻԼ ՄԱՔԻ

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ՊՏՈՒՂԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԷՐՕՄԻ ՊԱՋԱՐԻՆ ԱՂՈՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

Թ

ՇԱՆԹԻ ՀԱՐՈՒԱԾ

Կիյօմ, հակառակ իր ըրած բոլոր լանքերուն, չկրցաւ իր յուղումը զսպել, երբ ճաշարանէն ներս մտաւ։

—Պարոն Պիւրկար, ձեզի հետ ունենալիք խօսակցութիւնս բաւական փափուկ խնդրի մը վրայ կը դառնայ...

Ժէրօմ նշան մը ըրաւ երկու աղջիկներուն, որոնք դուրս ելան։ Ռէժիին բար կամայի նայուածք մը նետեց Կիյօմի վրայ, որովհետեւ կը կասկածէր թէ խօսակցութեան առարկան ինք պիտի ըլլար։ Իր բեղդէն չէր խաբեր զինքը։

Երբ Կիյօմ Ժիւվարտէն առանձին մը նոյ Ժէրօմի ու Մարիանի հետ, ըսաւ։

—Պարոն իմ դիմումս քիչ մը յանկարծակի պիտի բերէ ձեզ, բայց կրնաք տեղեկութիւն առնել իմ վրաս թէ իրաւունք ունի՞մ սրտիս ջերմագին բաղձանքներուն գոհացում տալու... իմ տեսնս յայտնեցի ձեզ։ գալով իմ զբաղմանս, դատական պաշտօնատան մէջ։ ամէն ոք պիտի կրնայ ձեզ ապահովցնել... իմ ուղղամտութեան ու նիւթական կացութեանս մասին կրնաք տեղեկութիւն առնել։

—Բայց պարոն, ըսաւ Ժէրօմ։

—Պէտք է որ ամէն ինչ գիտնաք... Համբերութիւն, հիմա պիտի բացատրեմ իրողութիւնը... իմ հարստութիւնս, առանց մեծ ըլլալու, անկախ է բոլորովին. տարեկան քառասուն հազար Ֆրանքի եկամուտ մը ունիմ։ Հիմակուան տուներն համար մեծ բան մը չէ, բայց իմ հարստութիւնս կ'աւելցնեմ դայն։ Կը սկսիմ ծանօթ փաստաբան մը դառնալ. երեք տարիէ ի վեր, միջին հաշուով, ամէն տարի քսան-երեսուն հազար Ֆրանք կը շահիմ... պէտք է աւելցնեմ թէ դատաւորներու ընտանիքի մը կը վերաբերիմ, ուր պարեւը մեծ տեղ մը բռնած է միշտ և ուր պարտականութիւնը իրը կրօնք մը նկատուած է միշտ։

Կիյօմ պահ մը կանգ առաւ, ջանաց ուժգնել ձայնը, որ կը կակղէր, ընդգծած սարսուռի պատճառաւ։

—Նս հիմա որ ամէն բան ըսի, յարեց Կիյօմ, աւասկի բացատրութիւնը իմ ընտանեաց։ կը սիրեմ օրիորդ Ռէժիին։

Կիյօմ աչքերը դոցեց ու խեղդուկ ձայնով մը աւելցուց.

—Յոլտբար կը սիրեմ դայն... կ'ուզէ՞ք ինն տալ ինծի։

Պահ մը լռութիւն տիրեց։ Մեծատէս յուզուած էին Ժէրօմ ու Մարիան։ Իրենց համար անակնկալ մը էր այդ առաջարկը։

—Պարոն, ամէն բանէ առաջ հարցում մը պիտի ընեմ ձեզի, ըսաւ Մարիան։

—Լրէք։

—Ռէժիին գիտէ՞ ձեր այդ առաջարկը։

—Անշուշտ կատարած ըլլալու է։ Ես բան մը չեմ ըսած, բայց յանախ աչքերը կը խօսին... որոշապէս չեմ գիտեր թէ հասկցա՞ծ է պէնքը սիրելս։

—Ռէժիին կը սիրէ՞ ձեզ։

—Չեմ գիտեր։ Կրնայ՞ իրեն հարցընել...

—Պարո՛ն, տարկա պատասխան մը չէ...

—Ո՛չ... Ձեզի կը դիմեմ իմ սիրոս բանալով... Ալ ուրիշ կ'իյնայ որոշել թէ կըրնա՞ք դիս ընդունիլ ձեր տան մէջ, կրնա՞ք թոյլ տալ ինծի, մերթ տեսնելու ձեր աղջիկը, զոր այնքան խորապէս կը սիրեմ, և ինքզինքս սիրցնել տալ անոր, եթէ կարենամ... Այս է խնդիրը...

Ժէրօմ ձեռքը երկարեց Կիյօմի, ըսելով։

—Ձեզի պիտի դիմեմ այս մասին... Սպասեցէք քիչ մը... կարելի է որ ձեզ նշմարած չըլլայ պատրաստ յանախող հաղարդ ու մէկ գնորդներուն մէջէ... Եթէ ձեզ չի սիրեր ու նշմարած չէ, կրնաք վստահ ըլլալ թէ ուրիշ մէկը չի սիրեր... ինչ որ ալ ըլլայ, պէտք է իր կարծիքը առնենք...

Անտարակոյս դուք ալ չէք ուզեր հապճեպ ամուսնութիւն մը կնքել, քանի որ ձեր երջանկութիւնը և ձեր ազգական երջանկութիւնը կախում ունի տակէ։

—Պիտի սպասեմ... բայց մարքերուդ մի հանէք որ կը սիրեմ դայն։

Կիյօմ հրաժեշտ առնելով մեկնեցաւ։

—Եթէ այս մարդը սինլքորու գահեկի մէկն է, ա՛լ ո՛չ մէկուն վստահելու չէ, ըսաւ Ժէրօմ։

—Դրաբերի՞ր որ իր աչքերը ի՞նչ անկեղծ նայուածք մը ունէին։

—Ու իր խօսուածքը ո՛րչափ քաղցր էր ունկնդրուց Ժէրօմ։

—Զարմանալին այն է որ երբ գիտես դայն, գեղեցիկ երիտասարդ մը ըլլալը չես հասկնար իսկոյն խօսած պահուն կը գեղեցկանայ։

Ոչ և Ռէժիին ներս մտան այդ պահուն, Կիյօմի երթալը լսելով։

Ռէժիին ուզեց կորդ մը հարցումներ ուղղել, բայց չհամարձակեցաւ։ Ասիկա պիտի նշանակէր թէ ինք կը հետաքրքրուէր այդ խնդրով, ինչ որ զարմանալի պիտի թուէր իր ծնողքին։

Արդ, ձեռք բերուած թուականներէն ու հետազօտութիւններէն սա կը հետեւի որ մաքով ծոյլ և բանիմաց մարդոց մէջև եղած տարբերութիւնը առաջ կուգայ գլխու բջջանութեան առաւելութենէն, որով օժտուած են վերջիններս։ Գիտուններուն չափ առած են ականջին բլթակիկէն սկսեալ մինչև գանկին ջոգաթը՝ ուղղակի գծով մը։ Այս չափը ուղղաձիգ տրամագիծ կը կոչուի։ Երկրորդ չափը առնուած է ճակատին մէջտեղէն մինչև գլխուն ետեւը, ենթագանկային բլթակը։ Երրորդ չափը գլխու լայնութիւնն է, որ կ'առնուի մէկ ականջէն դէպի միւսը։

Այս երեք տրամագիծերուն արդիւնքով է որ հարկ եղած գնահատումը կը կատարուի ենթակային ուղղին զարգացման նկատմամբ։ Գ. Վասքիսի ու օրիորդ Բէլթիէի ըրած այս փորձերուն համաձայն, գլխուն այդ երեք տրամագիծերը աւելի մեծ կ'ըլլան մարդոց գանկին վրայ։

Ի բաց առնելով ցեղի, տարիքի ու հասակի նկատումները, մարդի մարդուն գանկային զարգացումը, մարդաբանօրէն կը տարբերի ոչ մարդի մարդուն գանկային զարգացումէն։ Ականջին բլթակէն մինչև գլխուն գագաթը եղած տարածութիւնը ամէնէն աւելի որոշ ճշգրտութիւն է, մարդկային իմացականութեան ստուգանը հասկնալու համար։

Գ. Վասքիս և Օր. Բէլթիէ ի վերջոյ սա եզրակացութեան կը յանգին թէ երեսնը ըրած փորձերը կենսաբանական բացարձակ օրէնք մը չեն հիմներ, այլ մարդաչափութեան օրէնքներուն դէմ հաւանականութեանց հաշուի մը վրայ հիմնուած են, որոնք փորձարկուած ենթականերու մեծ մասին համար ճիշդ են։

Քաղաքական Լուրեր

ԼՈՐՏ ՌՈԶՊԷՐԻ ՃԱՌԸ

Երկրակալութիւնը լցուցուցող մեծ ճառ մը։—Գենդարմերիաներ եւ խորհուրդներ—Լորտ Ռոզպէրիի կարծիքը ճարաւային Ափրիկէի մասին։—Ընդհանուր տեղեկութիւն։

Լոնտոն, 16 դեկտ.—Անգլիական ժողովուրդը բաւական չէր եղած որ այսքան հետաքրքրութեամբ և անհամբերութեամբ սպասէր ճառի մը, ինչպէս այն ճառը զոր Լորտ Ռոզպէրի այս իրիկուն տրուասանեց Զէյմէրֆիլտի մէջ։ Առաջուընէ կարծիք յայտնողներ եղան այդ ճառին արդիւնքներուն վրայ։ Կարծողներ եղան թէ Լորտ Ռոզպէրի մոգական բառեր պիտի արտասանէ որոնք իսկոյն պիտի դարձնեն պատերազմը։ Ուրիշներ կը յայտնէին թէ այդ ճառը վերջապէս միութիւն առաջ պիտի բերէ ազգական կուսակցութեան մէջ։ Կարգ մը անձեր ալ կը կարծէին թէ նախարարութիւնը պիտի երթայ։ Լորտ Ռոզպէրիի անդիմադրելի խօսքերէն։ Ամէնքն ալ յուսախաբ պիտի ըլլան, վասն զի այդ ճառը յուսացուած արդիւնքը բերաւ պիտի չունենայ։ Նախկին նախարարութիւնը չի ասր այն տեսակ խորհուրդ մը, որով կարելի ըլլայ ներդաշնակութիւնը վերահաստատել ազգային կուսակցութեան մէջ։ Այնպէս կ'երեւայ թէ գոյութիւն չունեցող կուսակցութեան մը աւելի հրաւէր կը կարդայ որ բաղկացած ըլլայ դժգոհ պահպանողականներէ և երկրակալութեան կուսակից ազատականներէ։ Լորտ Ռոզպէրիի ճառին գլխաւոր դէմերը հետեւեալներն են.— Ա. Զուլերի եւ կանչել Լորտ Միլնէրը և կամ նոր գումիսէր մը դրկել հարաւային Ափրիկէ։ Բ. մտադրութիւն կը յայտնէ նորէն մանելու քաղաքական կրկէսին մէջ։ Գ. Տրամադրութիւն ցոյց կուտայ բանակցելու Բրիւկէրի նախագահին և Հիլիէրսոմ գանուող Պոէր պատուիրակներու հետ։ Ինչպէս յայտնի է, Անգլիոյ կառավարութիւնը յայտարարած էր թէ հարաւային Ափրիկէի գաղութներուն հաշուոյն Պոէր զօրավարներուն հետ միայն պիտի բանակցի։ Լորտ Ռոզպէրիի ճառը որ երկրակալութեան տեսակէտով կարեւոր է, նոր բան մը չի յայտներ թէ ահմանութիւն կը պատճառէ տեղական մամբողջ կուսակցութեան։ Տասնըհինգ հազարէ աւելի ժողովուրդ հաւաքուած էր Զէյմէրֆիլտի երկրաչուրի Ընկերութեան մէկ շէնքին մէջ՝ ազատական բանախօսին ունկնդրելու։ Երբ Լորտ Ռոզպէրի իր որդւոյն Լորտ Ծալ'ըմիի հետ բարձրաւանդակին վրայ երեւցաւ, ամբողջ ներկաները ոտքի ելան և ընդհանուր շէնքը քանի մը վայրկեան ինքզինքի համակրական եռանդագին արտայայտութիւններու ազմուկէն։ Այդ ցոյցերը դիկնուեցան երբ Լորտ Ռոզպէրի ոտքի ելաւ խօսելու համար։ Առանձնաբանը նախ ըստ։ Թէ նենկեղեղութեամբ պիտի խօսի։ Ըստ։ Թէ նախապէս զանազան զրոյցներ ելած էին այդ մութինկեն համար, բայց ինք բնաւ կարեւորութիւն չի տար տուին։ Որեն համար այդ մութինկը տրտասվար հանդամանք մը չունի։ Զէյմէրֆիլտի իր բարկամները զինքը հրաւիրած են ճառ մը խօսելու։ ինք ալ ընդունած է։ հետեւաբար երկրակալութեան մասին քանի մը կարծիքներ պիտի յայտնէ ազատական կուսակցութեան։ Լորտ Ռոզպէրի շարունակեց.

«Երկար ու տժգունելի հիւանդութենէ մը ետքը ազատական կուսակցութիւնը ազատիճան ճամբու մէջ մտաւ։ Կուսակցութիւնը ազատած է Իրլանտական դաշնակցութենէն (ծափահարութիւն։ Ցեր), վասնզի Իրլանտացիները Թէնմիին միացան։ Ազատական կուսակցութիւնը պէտք է ուշադիր վերանայ բերելու իր մութինը։ բայց չեմ ուզեր ըսել թէ այդ նպատակը ի՞նչպէս կարելի պիտի բանակցի։ Լորտ Ռոզպէրի ճառը որ երկրակալութեան տեսակէտով կարեւոր է, նոր բան մը չի յայտներ թէ ահմանութիւն կը պատճառէ տեղական ամբողջ կուսակցութեան։ Տասնըհինգ հազարէ աւելի ժողովուրդ հաւաքուած էր Զէյմէրֆիլտի երկրաչուրի Ընկերութեան մէկ շէնքին մէջ՝ ազատական բանախօսին ունկնդրելու։ Երբ Լորտ Ռոզպէրի իր որդւոյն Լորտ Ծալ'ըմիի հետ բարձրաւանդակին վրայ երեւցաւ, ամբողջ ներկաները ոտքի ելան և ընդհանուր շէնքը քանի մը վայրկեան ինքզինքի համակրական եռանդագին արտայայտութիւններու ազմուկէն։ Այդ ցոյցերը դիկնուեցան երբ Լորտ Ռոզպէրի ոտքի ելաւ խօսելու համար։ Առանձնաբանը նախ ըստ։ Թէ նենկեղեղութեամբ պիտի խօսի։ Ըստ։ Թէ նախապէս զանազան զրոյցներ ելած էին այդ մութինկեն համար, բայց ինք բնաւ կարեւորութիւն չի տար տուին։ Որեն համար այդ մութինկը տրտասվար հանդամանք մը չունի։ Զէյմէրֆիլտի իր բարկամները զինքը հրաւիրած են ճառ մը խօսելու։ ինք ալ ընդունած է։ հետեւաբար երկրակալութեան մասին քանի մը կարծիքներ պիտի յայտնէ ազատական կուսակցութեան։ Լորտ Ռոզպէրի շարունակեց.

«Երկար ու տժգունելի հիւանդութենէ մը ետքը ազատական կուսակցութիւնը ազատիճան ճամբու մէջ մտաւ։ Կուսակցութիւնը ազատած է Իրլանտական դաշնակցութենէն (ծափահարութիւն։ Ցեր), վասնզի Իրլանտացիները Թէնմիին միացան։ Ազատական կուսակցութիւնը պէտք է ուշադիր վերանայ բերելու իր մութինը։ բայց չեմ ուզեր ըսել թէ այդ նպատակը ի՞նչպէս կարելի պիտի ըլլայ ձեռք բերել։ Պէտք է որ իր կազմութիւնէն վեր խոստումներ չընէ։ Ազատականները պէտք է դաւանին հրամարեալ ազատականութիւն մը, բայց միւս կողմէ ալ հարկ է զգուշանան ազգին մեծամասնութեան ուզածէն աւելի արագ երթալէ։ Ազատականները պէտք չէ ամբոխաձգութիւն ցոյց տան, նոյն իսկ անուղղակի կերպով երկրակալութեան նորզգացումին։ Հակառակ շատ մը անձերու կարծիքին, Անգլիոյ մէջ ազբութիւնը կը նշանակէ սէր մը, որուն կը միանայ ընտանեկան պարծանքի զգացում մը։ Պատճառն այն մարդը որ այդ զգացումը չի ստեր, պէտք չէ զարմանայ։ Երբ ազգը իրմէ բաժնուի։ Եթէ նախարարութեան անդամ ըլլայի կարգախօսս պիտի ըլլար ազգը կերպով գործել։ Խորհրդարանական ու զինուորական կազմակերպութիւնները պէտք է այդ ոգով վերակազմուին։ Երբոր առնէի ի վեր Խորհրդարանը կը [illegible] ամբողջ ուշադրութիւնը դատարանին առջեւ։ Պատերազմական պաշտօնարանին վարչութիւնը այն միակ բանն է զոր պէտք է նկատողութեան առնել և միայն այդ նախարարութեան մասին չէ որ քննութիւնը անհրաժեշտ է։ Ուրախ պիտի ըլլամ եթէ ծովային նախարարութեան համար ալ միեւնոյն բանը ըլլայ։ Գալով տրաքին քաղաքականութեան, յայտնի է թէ Եւրոպայի բոլոր ժողովուրդները անօրինակ առելութիւն մը կը տածեն Անգլիոյ մասին։ Պատերազմական նախարարութիւնը պէտք չէր Լորտ Բիչէնի հեռագրին մէջ հրատարակել գերբուում կատարելու համար հետազօտութիւն ընելու պարագան։ Ասիկա շատ գէշ տպաւորութիւն մը ըրաւ օտար երկիրներու մէջ։ Գ. Զէմպրլէն իր ճառովը պատճառ եղաւ Անգլիոյ դէմ տարուելիք զգուռելուն։ Գ. Զէմպրլէնի յայտարարութիւնները համեմատաբար այնքան գէշ տպաւորութիւն մը չգործեցին Անգլիոյ մէջ, այլ ազգային հոգ մը պատճառեցին, եթէ ոչ վառեց մը։ Նախարարութիւնը նոյն պէտք էր Գ. Բիլիէրէն բացատրութիւն ուզել Թրանսվալի պատերազմի նուիրեանց վրայ, և այն ատեն միայն կարելի պիտի ըլլար պատերազմին առաջը առնել։ Ամէն պարագայի մէջ նուազ կարեւոր պիտի ըլլար և այնքան երկար պիտի չտեւէր։ Գ. Գլեդսթոն ըստ։ Թէ Ճէյմսընի արշաւանքին հետեւանքով՝ նախարարութեան ձեռքերը կապուած էին։ բայց նախարարութիւնը պարտաւոր էր մեզարանին քննութիւն մը կատարել այդ արշաւանքին վրայ և գոհացում առ Թրանսվալի։ Նախարարութիւնը, սակայն, շուշեց քննութիւն կատարել և պաշտպանդիրեր պահանջել, որոնք կ'ըսուի թէ, կատարեալ լոյս մը պիտի սփռէին, թէև ես այնպէս չեմ կարծեր։ Պատերազմը սկսաց Անգլիոյ միջազգային դիրքը։ կասեցուց ներքին բարեկարգումները և յետաձգեց ու խանգարեց հարաւային Ափրիկէի ազգայ կարգադրութիւնը։ Պատերազմը, սակայն, պէտք է առաջ տանիլ մինչև վերջը, կարելի եղած ուժգնութեամբ։ Երբ պատերազմը աւարտի, խիստ քննութիւն մը անհրաժեշտ պիտի ըլլայ։ Կը բողոքեմ ցամաքային Եւրոպայի մէջ տարածուած սառնութեան դէմ՝ անգլիական զինուորներու ընթացքին նկատմամբ։ Պոէրները, ընդհակառակը, քանի մը խժդժութիւններ և սպանութիւններ գործեցին։ Պատերազմը պէտք է մինչև վերջը շարունակուի, և այդ միջոցին միայն հաշուեթիւնը պիտի կրնայ կնքուիլ կանոնաւոր պայմաններու մէջ։ Ուստի պէտք է նկատողութեան առնենք պատասխանատու կողմերէ եղած հաշուեթեան առաջարկութիւնները. միւս կողմէ մենք ոչ կրնանք պայմաններ առաջարկեր և ո՛չ ալ առաջարկութիւններ ընել։ Եթէ հաշուեթիւն առաջարկենք, ասիկա քաղաքականութիւն մը պիտի ըլլայ պատերազմող Քշնամիին։ պէտք չէ նաեւ յայտնի ընենք այն պայմանները՝ զորս կառավարութիւնը պիտի կրնայ ընդունիլ։ Պոէրները լաւ գիտեն այդ պայմաններուն ի՞նչ ըլլալը։ Անուշա ոգաս են կամ ոչ ընդունելու Լորտ Բիչէնէրի կողմէ իրենց առաջարկուած պայմանները։ Ամէն ոք գիտէ թէ Պոէրները անկախութիւնը բոլորովին ջնջուած է։ Անգլիոյ մէջ իսկ կարգ մը մտամոլոր անձեր յոյս կը յայտնեն թէ այդ անկախութիւնը պիտի վերահաստատուի, բայց Պոէրները անոնցմէ աւելի խելացի են հաւատալու համար։ Վէճը կարգադրելու համար սուրի դիմեցին։ Հիմա պէտք է որ ընդունին իրենց ընթացքին հետեւանքը։ Եթէ Պոէրները իրենց վերջնագիրը զրկած չըլլային, անգլիական որ և է նախարարութիւն պիտի չիրնար յարձակիլ անոնց վրայ։ Կուսակից չեմ այն քաղաքականութեան, որով կ'ուզուի Գ. Զէմպրլէնը ու Լորտ Միլնէրը հեռացնել։ Այդ քաղաքականութիւնը պիտի ՀԱՍԱ դրօշին ազդեցութեանը և ողբալի արդիւնք մը պիտի ունայ։ Նաեւ համակարծիք չեմ որ գոմիսէր մը զրկուի հարաւային Ափրիկէ։ Դրդիրը կարգադրելու համար։ Կ'ուզեմ որ կարելի եղածին չափ ընդարձակ և ազատ պայմաններով ընդհանուր ներում շնորհուի։ Ուրիշ որ և է քաղաքականութիւն դործադրելի չէ։ Լորտ Բիչէնէրի յայտարարութեան ալ համակարծիք չեմ։ Իմ պարզած քաղաքականութիւնս այն լուսաբաշխ խորհուրդներն են զորս կրնամ տալ, և այդ մասին ոմանցմէ ինչ որ կարելի պիտի ընեմ։ (Կրկին ծափահարութիւններ։) Բոլոր ծառայութիւններս երկրին տարամարդութեանը տակ դրած եմ։ Որ և է կուսակցութեան կոչում չեմ ըներ, այլ հանրային կարծիքին դատարանին։»

—Անգլիոյ թերթերը աւելի կամ նուազ նպաստաւոր կերպով կը խօսին Լորտ Ռոզպէրի ճառին վրայ։ Թայմզ ամէնէն աւելի նպաստաւոր կերպով կարծիք կը յայտնէ։ իսկ ՍբաՇsmrs կ'ըսէ թէ Լորտ Ռոզպէրի ընդհանուր յուսախաբութիւն առաջ բերած է։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Կրօնիներու եղմացոյցը։— Եղմացոյցի յանձնաժողովին որոշումը։—Լրմիր տարային եւ Գ. Գ. Միլվուայի ու Բէլբաքի բանախօսութիւնները։

Ֆրանսայի Երեսփոխանական ժողովին անթեղները, կատարեց կրօնքներու եղմացոյցին վերաբերութիւնը։ Գ. Միլվուա դէմ խօսեցաւ եղմացոյցի յանձնաժողովին առաջարկութեան՝ կրօնքներու եղմացոյցը ջնջելու մասին։ Առեւնարանը յոյս յայտնեց թէ նախարարաթոռը և եղմական նախարարը պիտի չընդունին այդ առաջարկութիւնը։ Գ. Միլվուա յարեց։—«Եղմական բոլոր նախարարները մինչև հիմա մերժած են կրօնքներու եղմացոյցին ջնջումը՝ որ ազօրէն և անարգաբար պիտի ըլլայ։ Ամէնքն ալ մինչև հիմա յարգած են քաղաքացու։ Կրօնքներու եղմացոյցին ջնջումը ո՛չ միայն կրօնական, այլ քաղաքական ու ընկերական յեղաշրջում մը առաջ պիտի բերէ։ ասիկա բանարարում մը և յանդուգնութիւն մը պիտի ըլլայ։ Քանդուած փակած էր կրօնական կիսնեներու թուականը։ Մինչ գժտութիւնը մինչև ընտանիքներու մէջ պիտի առնի։ Կղերականներու եթէ ազատութիւն տանք, քաղաքական վտանգ մը առաջ պիտի գայ։ Կղերականը այն ատեն վտանգաւոր է, երբ հալածուի։ կարելի պիտի չըլլայ դայն արգիլել կրօնքը հաստատելէ այն օրը, երբ Եկեղեցին Պետութենէն բաժնուի։ Հանրապետական կուսակցութենէն մէկ քանի նշանաւոր անդամներ միշտ մտքառած են այդ բաժանումին դէմ՝ ընդհակառակ նկատելով պետութեան։ կը վախնամ որ նորէն մէջտեղ չեկնուի այն հին բանաձեւը թէ կղերականութիւնը մեծ թշնամին է։ Նա թէ նորէն սկսի հաւատքի դէմ պատերազմը։ Ժամանակը յարմար չէ կրօնական խնդիրը վերջանին երեւան հանելու, վասն զի մինչև վերջին տասնեակը Վատիկանի յարաբերութիւնները լաւ եղած էին Ֆրանսայի կառավարութեան հետ։» Յետոյ խօսք առաւ Լրմիր արքան և իրականալի նկատեց Եկեղեցին ու Պետութեան բաժանումը, բայց պայմանով որ կառավարութիւնը օրէնքներ ներկայացնէ՝ կանոնաւորելու կացութիւնը քահանաներուն, կազմակերպութիւնը լիսէներուն, քոլէժներուն, բանարարն և նուաստորի երեսներուն։ Արքան յարեց։—«Այդ միջոցը մինչ համաձայնասխան է հանրապետական ուսանողութենէն։ Ուրիշ սկզբունք մը ալ կը ներկայացնայ, այն է թէ հանրապետութիւնը որ և է վարդապետութիւն չի ճանչնար և ընդունիլ երկու բան միայն ունի, ներքին բարեկարգութիւնը և սահմանագլխնեներուն վրայ պաշտպանութիւնը երաշխաւորել։ Շատ մը կաթոլիկներ կ'ընդունին սա սկզբունքը թէ Եկեղեցին պէտք է ազատ ըլլայ ազատ Պետութեան մէջ։ Կղերականներուն կ'ըսուի որ ուրիշ երկիրներու կաթոլիկներուն օրինակին հետեւին, օրինակի համար Մ. Նահանգաց, ուր Պետութենէն բան մը չի պահանջուիր, բայց Մ. Նահանգաց օրինակը արժէք մը չունի։ Անոնք ո՛չ մեր անցեալը ունին, ո՛չ մեր բարքերը և ոչ ալ մեր օրէնքները։ Գալով այն անապահովութեան որոնց համար կ'ըսուի թէ առաջ կու գան քոնքորտային կիրառումներն, ատոնց առաջը կարելի է առնել։ Կրօնքներու եղմացոյցը սառնոցուցիչ օրական մը չէ, այլ հառուցում մը՝ արձանագրուած 1788ի և 1791ի օրէնսդրութեանց մէջ։ Այդ հառուցումը կը յիշեցնէ այն անձնուիրութիւնը, որով Եկեղեցին յանձն առած է կրօնցնել իր ինչքերուն մեծ մասը։ ասիկա մատուցուած ծառայութեան մը երախտիքն է։ Գալով կառավարութեան կողմէ եղիս-կոպոսներու անուանումներուն, հին դրութեան մէջ գոյութիւն ունցող եղանակին շարունակութիւնն է։ Հանրապետութիւնը չի կրնար դիմամարիլ քոնքորտային պահպանութեանը։ Կաթոլիկ Եկեղեցին այդ դրութեան միայն կրնայ հանանիլ, վասն զի այն միայն արաքին ու ակիզբական կազմակերպութիւն մը և յայտնի ու հաստատուած նուիրապետութիւն մը ունի։ Կարելի է պայքար մղել կաթոլիկ Եկեղեցիին դէմ, բայց կարելի չէ նկատել թէ գոյութիւն չունի և թէ իրականութիւն մը չէ։ Եկեղեցին պէտք է նկատողութեան առնէ այդ պարագան, Կրօնքներում եղացոյցին ջնջումը՝ Եկեղեցիին ու Պետութեան բաժանումով՝ ներքին պատերազմ մը միայն կրնայ առաջ բերել բոլոր համայնքներուն մէջ։ Հաւանելիք միակ աւանդութիւնն է կրօնքներու եղմացոյցին պահպանութիւնը։ Կղերականութիւնը վերջին ծայր կը յարգէ կառավարութիւնը, որուն հետ կապուած է դաշնադրութեամբ։ Նոյն իսկ եթէ կառավարութեան գլուխը դաշնուղները իր վարդապետութիւնները ու կրօնական համոզումները չունենան։ Կառավարութիւնը պէտք է պատուաւոր կերպով գործածել ասյ կրօնքներու եղմացոյցը։ ասիկա Ֆրանսայի դրամն է։ Հարկ չկայ որ այդ եղմացոյցը ժոմիա մը ըլլայ։ որուն ոչ ոք կը համարձակի դպչիլ։ պէտք է դրամը տալ անոնց որոնք իրական ծառայութիւն մը կը մատուցանեն։ Այդ հաստատութիւնները, փոխանակ նպաստաւորելու, տյսօր աւելի կը ջլատուին ու կը նեղուին։ Ցոյս ունիմ թէ կրօնքներու եղմացոյցը պիտի պահպանուի։»

Յետոյ խօսեցաւ Գ. Զէվվէ որ Եկեղեցիին ու Պետութեան բաժնելուն կուսակցութեան պետերէն Գ. Բէլբէն երկար ճառ մը խօսելով յայտարարեց թէ կրօնքներու եղմացոյցին ջնջումը եղմականէ աւելի քաղաքական է։ Հարցուց թէ քոնքորտային քաղաքականութիւնը Ֆրանսայի հանրապետութեան ալ քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ։ Գ. Բէլբէն քոնքորտային պատմականը ըստ և համոզում յայտնեց թէ չի կրնար համաձայնութիւն մը գտնուիլ նեկեղեցիին որ անցեալին կառավարութիւնն է և Պետութեան միջեւ, որ հարիւր տարուան կառավարութիւնն է։ Ատոնք, իւրաքանչիւրը, ըստ։ իրարու դէմ պիտի մաքառին։ Առեւնարանը բողոքեց կաթոլիկներու այն պահանջումին դէմ թէ կաթոլիկ շեղող քաղաքացի մը պէտք չէ պետական բարձր պաշտօններու կոչուին։ Բոլոր բանախօսութիւններէն սա կը հետեւի թէ կրօնքներու եղմացոյցը պիտի մնայ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Եղմական կացութիւնը։—Գանձային եւ խարարին տեղեկագիրը։—Ցարեանի բերբր։—Շամարի խնդիրը։

Իտալիոյ դանձային նախարար Գ. ամ Գրալիօ Երեսփոխանական ժողովին մէջ եղմական կացութիւնը զարգելով ըսաւ։—«1897–98ի տարեշրջանը փակուեցաւ առաջ միլիոն ֆր.ի բացով մը, որ ամէնէն թերեալը ու վերջինն էր անոնցմէ որ երկար շարքէն։ 1898ին հետ սկսաւ հասոյթի առաւելութեան թուականը։ Այդ տարին 14 միլիոն ֆր.ի յաւելում մը ունեցանք և 1900–1901ին ալ 17 միլիոն։ Ուրախանալով հանդերձ 1900–1901ի գեղեցիկ արդիւնքներէն, չենք կրնար հաւատալ որ ազգային ալ օրդ տեսակ յաւելումներ պիտի ունենան։ Հասոյթներու յաւելումը գործարաններու աւելացքէն, մաքսերէն և ժանգամատներէն առաջ կու գայ։ Այդ, այդ շահերը վաղանցուկ հանգամանք մը միայն ունին։ 1901–1902ի տարեշրջանները մէջ հասոյթներու յաւելումը 18–19 միլիոնէն անդին պիտի չանցնի։ Օտար ցորեններու ներածումը շատ պիտի նուազի։ 1900–901ի տարեշրջանին 650,000 թոնս ցորեն ներածեցինք, ուրեմն, իւրաքանչիւր կենդանիին 7 ֆր. 50ի հաշուով, գանձը 48 միլիոն ֆր.ի հասոյթ մը ունեցաւ։ Իտալիոյ մէջ, հակառակ մաքսապաշտ դրութեան, ցորենի մշակութիւնը նուազելու վրայ է։ Ասիկ դատ տասնին մէկ բերքի ատ։ այդ չատ վատ է ուրիշ տեղերու բերքերէն, ուր մշակութեան համար աւելի նուազ ծախք կ'ըլլայ։ Հասոյթի հաւանական նուազման մէկ ուրիշ պատճառն է շաքարի ներածման պակասը։ Վերջերս Իտալիոյ մէջ շաքարի պատրաստութիւնը յանկարծ մեծ ու չափազանց զարկ մը ստացաւ, մաքսապաշտ դրութեան շնորհիւ, այն ասպիտան որ եղմական գանձը սկսաւ մտածել թէ մի՛ դուցէ կորսնցնէ՝ օտար շաքարներու ներածումէն ձեռք բերած հասոյթը։ ուստի փութաց կարգադրութիւն մը ընել, քիչ մը ծանրացնելով գործարաններուն տուրքը։ Հիմա ունինք շաքարի 35 գործարան, ատոնցմէ մէկը չաշխատիր այս տարի։ 34ին արտադրութիւնները 1 միլիոն կենդանիարի պիտի հասնին, այսինքն թէ տեղական պատրաստութիւնը 4–5 տարուան կարճ միջոցի մէջ, յաջողած է ամբողջ սպառման և անկ աւելիին ալ բաւել։ Իրաւ է որ սպառումը այնքան չատ չէ, վասնզի Իտալիոյին սընդնդական անհրաժեշտ բան մը չի նշանակեր շաքարը։ Ինչպէս էր ժամանակ մը Սարդոյի համար։ ցամաքային պաշարումներու տեսակ։ Իտալիոյ մէջ իւրաքանչիւր բնակիչ հազիւ երկու քիլօ կը սպառէ, մինչդեռ անգլիացին քառասունմէկ քիլօ։ Ֆրանսա ու Գերմանիա կ'ուզեն նկատական արժէքէն վար գինով շաքար ծախել մեզ, և այդ նպատակով նպաստ մը կու տան շաքար արտադրող իրենց գործարաններուն։ Մենք, սակայն, կարեւորութիւն չենք տար, ուստի կը փութանք սուղգնել շաքարը՝ այսինքն թէ հիմա 1 ֆր. 60 կը վճարենք շաքարի իւրաքանչիւր քիլոյին։

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ֆրանսական դրամագլուխը Ափրիկէի մէջ։—Նուտանքի եւ Հապէշիստանի երկաթուղիներուն շինուիլը։— Անգլիական դրամագլուխները։— Ֆրանսայի գաղթային եղմացոյցը։

Թան գոնգատ կը յայտնէ թէ Ֆրանսայի մէջ ըստ բաւականին չեն դրաղիր Ափրիկէի մէջ երկաթուղիներ շինելու խնդրով, որոնց հոն գաղթականութիւն ունցող քաղաքակրթ ազգերուն համար միակ միջոց են իրենց ազդեցութեան շրջանակը ընդլայնելու։ Արդարեւ, Ափրիկէի բաժանումն մասնակցող բոլոր ազգութիւնները կը ջանան իրենց իրենց մասը զարգացնել երկաթուղիներու շինութեամբ։ Անգլիացիները, Գերմանները, Բորթուկէցիները, Բելգիոնի ազգը պատութիւնը սկսած են երկաթուղիներու շինութեամբ զբաղիլ։ Ֆրանսա ինք ալ դանուած է այդ շարժման մէջ. բայց երկու տեղերու՝ Սենեկալի և Հապէշիստանի մէջ սատմանոյ ընթացքի մը կը հետեւի, ինչ որ մտատանջութիւն կը պատճառէ։ Ասկէ քանի տարի առաջ, Ֆրանսացիները երկաթուղիի մը շինութեան ձեռնարկեցին Բայէի և Նիկէրի մէջ։ Բան տարուան մէջ, 300 քիլոմէթր տեղ շինած են, և տակաւին 200 քիլոմէթր կը մնայ։ Գ. Պիէրվիլնիւ Մարքէն՝ գաղթային եղմացոյցին նուիրուած տեղեկագրին մէջ կը յայտնէ թէ անմիջական կերպով տրամադրելի գումարի մը չգոյութեան պատճառով՝ այդ երկաթուղիի աշխատութիւնները պիտի ընդհատուին յառաջիկայ յունուար 1էն սկսեալ։ Առաջին անգամը չէ որ այս ընդհատումը տեղի կ'ունենայ։ Ողբալի պատմութիւն մըն է Ֆրան.Սուտանի երկաթուղիին շինութեան խնդիրը, կ'ըսէ Թան։ Այդ շինութեան անպայման երկարաձգումը երկու անգամ աւելի արժած քան տրքան չպիտի ծախսուէր, եթէ չորս հինգ տարուան որոշեալ պայմանաժամի մը մէջ աւարտէին բոլոր աշխատութիւնները։ Մարդ կրնայ երեւակայել թէ քսան տարուան մէջ՝ ընդհանուր ծախքերը ի՛նչ համեմատութեամբ աւելցած են։ պէտք եղած է քանդել վերանորոգել, բոլոր շինուածները։ Եւ հակառակ եղած կրկնապատիկ ծախքերուն, երկաթուղիի շինութիւնը չէ աւարտած տակաւին։ Եւ ասկիա այսպէս կը տեւէ։ ո՛չ ոք դիտէ թէ ո՛ր տարի։ Տասնըհինգ տարի է վեր շահագործուած պէտք էր ըլլար Նիկէրի հովիտը, որ Եգիպտոսի հետ բաղդատութեան դրուած է իր բնական առաւելութեանց պատճառաւ։ Հապէշիստանի մէջ, Ֆրանսական անհատական ձեռնարկութիւն մը սկսած է երկաթուղի մը շինել Ճիպուտիի և Ատիս Ապեպայի միջեւ։ Մինչեւ 106 քիլոմէթրը Ֆրանսական դրամագլխով շինուած է. իսկ մնկի անդին, անգլիական դրամագլխով աւարտուած են աշխատութիւնները. ի դիրեւ եղած ըլլալով Ֆրանսայի դրամատէրերու եղած գումարը։ Մինչեւ հիմա այդ շինութեան մէջ դրուած անգլիական դրամագլուխները հաւատար են Ֆրանսականներուն, բայց ընդհուպ պիտի գերազանցեն զանոնք։ Անգլիացի դրամատէրերը ո՛ր քան մի՛ զմամուխ ըլլան գործին, բնականաբար՝ նեղքան աւելի առաջ կը քշեն անգլիական տեսակէտը, Ֆրանսականին տեղ բանելու համար։ Մնաց որ, դրամագլուխ հայթայթող Անգլիացիներու չեն ծածկեր իրենց նպատակը։ Բասնեաէրերու ժողովին մէջ Լորտ Զէսբրիթիս յայտարարեր է որ իրենք կ'ուզեն երկաթուղիի ճիւղ մը շինել Զէյլա նաւահանգստին վրայ։ Երկաթուղիի այդ շինութիւնը պիտի կեր պարանոցիսկ Հապէշիստանի վիճակը, որով անգլ. ազդեցութիւնը գերակշիռ պիտի ըլլայ Ֆրանսականէն։ Ի՞նչ բան պէտք կայ Սուտանի և Հապէշիստանի երկաթուղիներուն շինութիւնը լուսաբանի պայմաններու մէջ ուսումնասիրելու համար, առանց սակայն Ֆրանսական դեղացում ներ վիրաւորելու, եթէ ոչ երաշխաւորութիւն մը տրուած դրամագլուխներուն համար, որոնք երեք միլիոնը չեն անցներ։ Սուտանի երկաթուղիին մասին որ և է կարգադրութիւն եղած չէ ցարդ. գալով Հապէշիստանի երկաթուղիի գիծին, Ֆրանսական կառավարութիւնը յանկարծաբար ուսումնասիրեց երկու ծրագիր, որոնք մէկդի թողուած են հիմա։ Այս ուրիշ գաղթային լրագրներուն մէջ դիտել կու տան թէ չկար հետեւեալը երբեմ դրամ գտնելու համար, քանի որ կարելի էր իրենց ձեռքին տակ գտնուած միջոցներով հայթայթել գայն։ Թան կը կարծէ թէ գաղթային եղմացոյցին մէջ կարելի է գումար մը յատկացնել՝ երկաթուղիի այդ կարեւոր շինութիւնները ուսումնասիրելու համար։ 1892ի գաղթային եղմացոյցը կը հասնի 120,598,415 ֆր.ի։ Այս ահագին գումարին մէջ գտնուած բոլոր վարկերը այնքան սաթարական ու կարեւոր չեն որքան Սուտանի և Հապէշիստանի երկաթուղիներուն համար խնդրուած վարկերը։ Օրինակի համար, հարկ չկայ 30 միլիոն ֆր.ի գումար մը յատկացնել Մատակասքարի գնեսորական ծախքերուն համար։ Անհրաժեշտ չէ անմիջական կերպով գործել մը շինութեան ձեռնարկեցին Բայէի և Նիկէրի մէջ։ Բան տարուան մէջ, 300 քիլոմէթր տեղ շինած են, և տակաւին 200 քիլոմէթր կը մնայ։

Ներքին Լուրեր

Սելամլրի տարարութիւնը տեղի ունեցաւ երկկ հավասի մակերեսի մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մակերեսը փառաւոր հանդէսով և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Պարսից դեսպանը, եղբայրը, առաջին քարտուղարը ու երկու քարտուղարներ, ամերիկեան դեսպանատան գործակատարը, առաջին քարտուղարը և ամերիկեան ծովակալ Պէրնարտոյ։ Բրիտանական դեսպանատան գործակատարը ու առաջին քարտուղարը և իտալիոյ նուէրին սպայ Գ. Ասոլի ու ընտանիքը։ Ներկայեցին ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արտանագրելու կայս. մեծարանաց։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ.—Գալատայի ու Կադ կասի հարաւ երկու հարիւր մօտ իսլամ ուխտաւորներ, երէկ, Սէլամլրի տարարութեան ներկայ գտնուելով, Վեհ. Սուլթանին անցնելիք ճամբուն վրայ բարեւ կոչան և «Բարիշեմը» չգալ եռաձայն դոչեցին։ Ն. Վեհափառութիւնը բարեհաճեցաւ Սպարապետ Բիրլ փաշայի միջոցաւ Իր կայս. բարեւները ու մեծարանքները հաղորդել այդ ուխտաւորներուն որոնք բարեմաղթութիւններ ըրին։ Կայս. Իրատ մը հրամայեց նաեւ որ այդ ուխտաւորներէն ոգեալ եղողներուն ճամբուն ծախքը կայս. մասնաւոր Արկղէն հատուցուի և Մախսուէի շոգենաւերով Հիճազ ղրկուին։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Վեհ. Սուլթանը, երէկ, Սէլամլրքի առեն, բարեհաճած էր Իր կուրծքէն կախել Հիճազի երկաթուղիին նուիրատուներու յատկացեալ ոսկի չքադրամը։

ԱԹԵՆԻԻ սամ. դեսպան Բիքաթ պէյ, երեքշաբթի օրը, Ցունասանի նախարարաթոռ ու արտաքին գործոց նախարար Գ. Զաֆիրի հետ տեսակցեր է Թուրքիոյ և

մեկնումը, որպէս զի համաձայնութիւն մը գոյացնէ Պուլկարիոյ ազգային պահքային հետ՝ հարիւրին վեց տոկոսով գանձային տոմսերու կորոնին վճարման համար։

—Սոֆիայէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ յունուարի ու փետրուարի կրթականներուն վճարումը ապահովուած է։ Հանձարերը այս տարի ազէկ են և տուրքերու հասոյթն ալ գոհացուցիչ է։

ՍԹԷՖԱՆՈՎԻՉԻ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ.—Տիկին Քոնաթանթիւիի իր երկու զաւակներուն կողմէ, երէկ աղերսագիր մատոյց Իտալիոյ ընդհանուր հեւպատասխանին, հանգուցեալ Բաւլի Սթէֆանովիչի ժառանգութեան դէմ, պահանջելով որ անկէ պարէն մը սահմանուի իր զաւակներուն։ Տիկին Քոնաթանթիւիի փաստաբաններն են Պ. Պ. Ռոզաջու Շապէր. իսկ Սթէֆանովիչի ժառանգորդներուն կողմէ Պ. Միսսի։ Դատավարութիւնը քանի օրէն պիտի սկսի։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՔԱՐԻՒՂԸ.—Պաքուէն կը գրեն Ռուսիոյ առևտրական ու ճարտարարուեստական լրագրին.— «Արդէն չ՝ ճարտարարուեստները գումարում մը ունեցան՝ նաֆթի արտածման խնդրին վրայ բանակցելու։ Մանթաշով ու Նոպէլ քաջուեցան ընկերակցութենէն։ Միւս անդամները՝ որոնց գլուխը կը գտնուի Ռոշիլտ, Ընկերութիւն մը կազմեցին քարիւղի արտածման համար, որուն գիներուն բարձրացման մասին յոյս կայ։

Պ. Պէրմէ, օսմ. Հանրային Պարքի վարչութեան ֆրանսական պատուիրակը, երէկ Սոֆիա ուղեւորեցաւ Արեւելեան Ճեղքնթացով։ Պ. Պէրմէ քանի մը օրէն Սոֆիայէն Բարիզ երթալով Մեսնեգի տուները հոն պիտի անցնէ իր մօրը և աղջկանը հետ։

ՀԱՑՏԱՐ–ՓԱՇԱՅԻ ՔԱՐԱՓԸ ՈՒ ՆԱԻԱՀԱՆԳԻՍՏԸ.— Անառալուի երկաթուղիներու Ընկերութիւնը, առջի օրը, սկսաւ շահագործել չինուած առաջամասը քարափը, որ զուգահեռաբար քիչ մը հեռուն կը գտնուի Հայատար–Փաշայի նաւամատոյցի մօտը եղած քարափէն։ Թէեւ Հայատար–Փաշայի քարափին ու նաւահանգիստին չինութիւնը որ առաջ կը տարուի, յառաջիկայ օգոստոսին պիտի կրնայ մասամբ շահագործուիլ։ սակայն Ընկերութիւնը որ միշտ հոգածու է դիւրութիւններ ընծայելու հանրութեան, և կ՝ուզէ կարելի եղածին չափ շուտով իրականացնել իր նպատակը՝ այսինքն երկրագործութեան ու վաճառականութեան զարգացումը ու բարւոքումը, չէ ուզած սպասել մինչեւ այդ Քուկանը, որպէս զի վաճառականները հիմնուընչ կարենան օգտուիլ նոյն ձեռնարկին ընծայելիք մեծ առաւելութիւններէն։ Առայ համար մեծ ծախքով չինել ուած է երեք քիլոմէթր երկայնութեամբ ճամբայ մը որ կայարանէն անդին՝ ներսէն սկսելով կը յանգի մինչեւ ռաժանայ քարափը, դէր վերը յիշեցինք։ Առջի օրուընէ սկսեալ վաճառարարք վագոնները կարելի եղաւ առնել մինչեւ այդ քարափը և մավունաներու միջոցաւ բեռներ պարպելու և բեռներ յամաք հանելու գործողութիւնները սկսան։ Տասերկու վագոններ պիտի կրնան երթեւեկել այդ նոր ճամբուն վրայ։ Գալով բան իսկ քարափին ու նաւահանգիստին չինութեան, ատոնց աշխատութիւնները փութով առաջ կը տարուին, որպէս զի 1903 տարուան սկիզբները ամբողջովին աւարտած ըլլան։ Այդ Քուկանին Հայատար-Փաշա նոր երեւոյթ մը պիտի տանայ, ինչ որ հիմակուընէ սկսած է դիտուիլ։ Նաւամատոյցէն մինչեւ Սէլիմլի զօրանոցին առջեւ ծովին մէջ բաւական լեցուած ըլլալով ընդարձակ հող մը երեւան ելած է։ Այդ հողին վրայ պիտի կառուցուի զանազան մթերանոցներ, մաքսատուն, ոստիկանութեան պահականոցներ։ Թափուր քարերէ չինուած Քուլա մը այդ հողին երկայնքը պիտի չրջապատէ և նաւահանգիստին ձախ կողմը պիտի կազմէ հոն մտնելով։ Աջ կողմը պիտի բաղկանայ՝ ալիքներու օյթը կտրելու համար ամբարտակներէ՝ վեց հարիւր մէթր երկայնութեամբ։ ատոնք Քուլայի մը վրայ հաստատուած պիտի ըլլան 35 մէթր խորութեամբ և յուրէն վեր 4ուկէս մէթր բարձրութեամբ։ Թուլայը, որուն մեծ մասը չինուած է՝ բուրգի ձեւ ունի՝ ասիմենտով, այնպէս որ հարաւային ամէնէն սաստիկ հովէն առաջ եկած բուռն ալիքները, բաւական քարափին դէմն չհասած, բաւական ուժասպառ պիտի ըլլան։ Նաւահանգիստին լայնութիւնը՝ ամբարտակներուն և քարափին Քուլաներուն միջեւ, չորս հարիւր մէթր է։ Դասդիւղի կողմը գտնուած ամբարտակին ծայրը հարիւր մէթր լայնութեամբ բայց տեղ մը պիտի ձգուի, որպէս զի Պոլսէն մեկնած շոգենաւ մը կարենայ Հայատար-Փաշայի նաւահանգիստը մտնել և անկէ դուրս ելլել դէպի Դասդիւղ։ առանց ճամբան փոխելու։ Մինչեւ հիմա կատարուած աշխատութեանց վիճակը շատ նպաստաւոր է Անատոլուի երկաթուղիներու Ընկերութեան տեսչութեան համար, որ չինութիւնները վարող հոլանտացի ճարտարագէտին և չինութիւնները կատարող Փրանսացի ձեռնարկուին ճարտար ու փորձառու աշխատութեամբը, պիտի կրնայ ի գլուխ հանել դեղեցիկ, հաստատուն ու տեւական գործ մը։

ՊԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐՏՆԵՐԸ.—Դուբժէն կը գրեն թէ այսօրեայ Կ. Պոլսէն եղած յանձնարարութիւնները ուելցած ըլլալով, պարսկական կապերտներու զանազան տեսակներուն գիները բարձրացած են, մանաւանդ Բիրման, Պէնարի ու Լէյնի տեսակները, որոնց իւրաքանչիւրը կանգնուին վրայ 2-3 թումանի յանելուն մը կայ՝ պարտաւորութեան նրբութեանը համեմատութեամբ։ Դուբէժի մէջ կ՝ըսուի թէ Կ. Պոլսոյ մէջ մեծ գրամագլուխով սէնտիքա մը կազմուեր է, պարսկական կապերտներու գնման համար։ Եթէ այդ ծրագիրը իրականանայ, պէտք է նկատողութեան առնել ամերիկեան ու եւրոպական ապրանքներու համար կատարուած գնումները որոնք մեծ մրցում մը պիտի կատարեն այդ սէնտիքային դէմ։ Սէնտիքային կազմութիւնը, սակայն, ընդարձակնալի կ՝երեւայ, ուրիշ բան է եթէ ընդհանուր համաձայնութիւն մը գոյանայ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Իզմիրի մէջ չորեքշաբթի առաւ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը զգացուեր է, ինչպէս նաեւ Այտընի երկաթուղիին անցած տեղերուն վրայ, բայց բարեբաղդաբար վտանգաւոր հետեւանք մը չէ ունեցեր։ Նաեւ Զէյտէի, Ագսէրայի ու Այվալըքի մէջ և Գասապայի գիծին անցած տեղերը։ Նոյն օրը միեւնոյն ժամուն ցնցումներ զգացուեր են նաեւ Սմիրնայի, Գըրք Աղաճի, Խորշ քէօյի և Գարլըլարի մէջ։ Շէրտ կղզիին մէջ ալ զգացուեր են։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Երզրումի գաւառական Քէրքը կ՝ըսէ թէ Թանչօղլը Տէրվիշ անուն ասպետը, որ քանի մը տարիէ ի վեր Երզրումի և Խնուսի ու Դերջանի կողմերը կ՝ասպատակէր։ իր հինգ ընկերներով անձնատուր եղեր է։ Առաջ ընկերներէն ուրիշ հոգի Խնուսի մէջ ձերբակալուեր են։ Դերջանցի Իսմայիլօղլը Հիւսէյին անուն ուրիշ ասպատակ մը ալ ձերբակալուեր է։

ԵՆԿԻՐԻՊԷՆ կը գրեն Նոյեմբերի վերջերը ասառ ամբրեւ ու ձիւն տեղալէ վերջը հիմա օդերը բացուեր են։ Երկրագործները ամէն օգտուելով վարուցան կը կատարեն։

ԳԱՀԻՐԷի մէջ յունական եկեղեցիի մը կառուցման համար կատարուած հանգանակութիւնը մինչեւ հիմա ասը հազար ռենլիական ոսկիի հասած է։

Պ. ՆԱԹԱՆԱԷԼ ՌՈԶԻԼՏ Գահիրէ հասեր և բուրգերուն մօտ քանի մը օր մնալէ ետքը Վերին Եգիպտոս գացեր է։ Պ. Ռոզիլտ երեք ամիս Առանէի մօտ անապատին մէջ պիտի բնակի՝ վրանի մը տակ։

ՊԷՇԻՐԲԱՇԻ ոստիկանութեան առաջին գումարտէր կարգուեցաւ երկրորդը՝ Մէհմէտ Ալի էֆ. որուն յաջորդեց Եէնիգիւղի գումարտէր Ալի էֆ.։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հիւպատոսներէն առանուած լուրերու վրայ, եգիպտացորենի գիները բաւական անկում կրեցին Կ. Պոլսոյ մէջ։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ ԴՐԱՆ տպարանին մէջ կը տպագրուի գերմաներէնէ թարգմանուած հրահանգ մը՝ պատերազմի ատեն առաջնորդական գործերու ծառայող զինուորներու մասին։

ԵԼՄԱԿԱՆ նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ թէ կալուածական յանձնաժողովներուն ամսաթոշակներու հետ հաշուակցելու մասին արուած աղերսագիրները պէտք է այն ատեն Մալիէն դրկել, երբ թաղական չրջանակներու վիճակներն ը հաստատուած ըլլայ յանձնաժողովներու քանակութիւնը, ամսաթոշակին տարեկան խնայութիւնը։

ԹԻՖՈՒԻՆ ՇԻՆԱԴԵՂԸ.—Համզէֆէնդի Անկելոսոյին բժշկապետ Տէր վիշ պէյ որ Բարիզի Բասթէօրեան հաստատութեան գրած էր տգէդոր Շանթիէսի կողմէ թիֆոյի համար գտնուած չիճադեղէն մաս մը ստանալու եղանակով, պատասխան ստացեր է թէ այդ չիճադեղին պատրաստութիւնը ժամանակի կարօտ է և թէ պատրաստուածին պէս քանի մը սրուակ պիտի դրկուի։

ՈՒՐՖԱՑԻ նախորդ կառավարիչ Էմին պէյ Կ. Պոլիս եկաւ։

ԻԶՄԻՐԻՆ կը գրեն թէ Միլիթարի Զախարով անուն ազարակատէրը սպանուած է անոր պահապաններէն Մէհմէտ։ Զախարով այրի մը և վեց անչափահաս աղջիկ թողած է։

—Արժանթինի և Հոլանտայի մէջէկ մարտանաւեր Իզմիրի նաւահանգիստը պիտի ժամանեն։

ՃԱՎԱՑԻ 520 իսլամ գաղթականներ, անցեալ շաբթու, Դամարանի մարգանոցը հասեր են։

ՍԷԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն թէ նահանգին զանազան տեղերը առատ ձիւն կը տեղայ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Առջի գիշերը Բարայի Մեծ Փողոցը Լոնտոն գարնէրատան կէսը գտնուած ժամագղած Նէքզլիի խանութէն գողցուեցան 150 ոսկի արժէքով վարսանի չափ ժամացոյց, ուրիշներ ալ։ Գողերուն մասին արուած աղերսագիրները պէտք է այն ատեն Մալիէն դրկել, երբ թաղական չրջանակներու վիճակներ ը հաստատուած ըլլայ յանձնաժողովներու քանակութիւնը, ամսաթոշակին տարեկան խնայութիւնը։

ԹԻՖՈՒԻՆ ՇԻՆԱԴԵՂԸ.—Համզէֆէնդի Անկելոսոյին բժշկապետ Տէր վիշ պէյ որ Բարիզի Բասթէօրեան հաստատութեան գրած էր տգէդոր Շանթիէսի կողմէ թիֆոյի համար գտնուած չիճադեղէն մաս մը ստանալու եղանակով, պատասխան ստացեր է թէ այդ չիճադեղին պատրաստութիւնը ժամանակի կարօտ է և թէ պատրաստուածին պէս քանի մը սրուակ պիտի դրկուի։

ՈՒՐՖԱՑԻ նախորդ կառավարիչ Էմին պէյ Կ. Պոլիս եկաւ։

ԻԶՄԻՐԻՆ կը գրեն թէ Միլիթարի Զախարով անուն ազարակատէրը սպանուած է անոր պահապաններէն Մէհմէտ։ Զախարով այրի մը և վեց անչափահաս աղջիկ թողած է։

—Արժանթինի և Հոլանտայի մէջէկ մարտանաւեր Իզմիրի նաւահանգիստը պիտի ժամանեն։

ՃԱՎԱՑԻ 520 իսլամ գաղթականներ, անցեալ շաբթու, Դամարանի մարգանոցը հասեր են։

ՍԷԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն թէ նահանգին զանազան տեղերը առատ ձիւն կը տեղայ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Առջի գիշերը Բարայի Մեծ Փողոցը Լոնտոն գարնէրատան կէսը գտնուած ժամագղած Նէքզլիի խանութէն գողցուեցան 150 ոսկի արժէքով վարսանի չափ ժամացոյց, ուրիշներ ալ։ Գողերուն մասին արուած աղերսագիրները պէտք է այն ատեն Մալիէն դրկել, երբ թաղական չրջանակներու վիճակներ ը հաստատուած ըլլայ յանձնաժողովներու քանակութիւնը, ամսաթոշակին տարեկան խնայութիւնը։

—Նոյեմբ. 17ին Նաբլուզի զինուորական հիւանդանոցին մէջ մահեր է Դաւիթ Տէր Դաւթեան, 30 տարեկան հասակին մէջ, ուսուցիչ և հայ ու վրաց թերթերու աշխատակից։ Հանգուցեալը ուսանելով Ներսիսեան դպրոցի չրջանը, 1890 թուականին ուսուցիչ եղաւ Ճկրաշէնի և Թանդոյեան եկեղեցիին ծխական ուսումնարաններուն մէջ, իսկ 1897 թուականէ մինչեւ հիմա Ներսիսեան դպրոցին մէջ կը վարէր վերակացուի պաշտօն։ Հանգուցեալ Տէր Դաւթեան հմուտ վրացերէնի, հայերէնի վրացերէն և վրացերէնէ հայերէն թարգմանութիւններ կատարած է։

—Ինչպէս նախապէս գրած էինք, Տ. Գիւտ քահանայ Աղանեանց իր գրական վեցամեայ հանդէսը պիտի վերածէ երկամեայի, ներքին գործոց նախարարի թոյլտուութեամբ, յառաջիկայ 1902 յունուարէն սկսեալ։ Այս առթիւ Տ. Գիւտ քահանայ այժմէն յայտարարութիւն մը նաեւ ըրած է հանդէսի ծրագրի մասին, որուն ամփոփոյթն է. ինքնուրոյն և ռուսերէնէ ու օտար լեզուներէ թարգմանուած վէպեր, պատմուածքներ, ոտանաւորներ և կենսագրութիւններ, կովկասագիտութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ յօդուածներ, ճանապարհորդութիւններ և ժողովրդի կենցաղի նկարագիրներ, բարոյական յօդուածներ, մանանախօսութիւն դրական երկերու վրայ և այլ տեղեկութիւններ, որուն պիտի ալիտատեսէին թէ՛ նախկին աշխատակիցներ և թէ բոլոր նոր գրողներ։

ՀԱՐԱՍԱՆԻՔ

Անցեալ կիրակի օր, ժամը 6ին, Պէօյիւքտէրէ, Ազարեանց բնակարանին մէջ վայելո՛ չ՛ չքով տեղի ունեցաւ ճարտարապետ Լեւոն էֆ. Կիւրեղեանի պատկագրութիւնը ընդ օր. Մարիամիկ Ազարեանի, դուստր Պետրոս էֆ. Ազարեանի նախագահ Կ. Պոլսոյ Ազգային Սահակ արարողութիւնը կատարեցին Հ. Եղիշէ Գաֆֆարեան, Հ. Գրիգորիս Մէրճանեան, Հ. Յովհաննէս Արիկեան և Մխիթ. Աբրահամ կղզի ուրիշ վարդապետ մը։ Պսակադրութեան ատարտուէն յետոյ, սեղան մը արուեցաւ, որուն մասնակցեցան 75է աւելի հրաւիրեալներ, ազգական և բարեկամ։ Հարսը, ծանրագին նուէրներ ստացաւ իր ծնողքէն, ազգականներէն ու բարեկամներէն։ Այս ամուսնութեան առթիւ 50է աւելի շնորհաւորական հեռագիրներ հասած են բարեկամներէ։ Երեկոյին, Տէր և Տիկին Կիւրեղեան Բերա իջան, իրենց նոր բնակարանին մէջ հաստատուելու համար։ Այս երջանիկ միութեան առթիւ, մեր անկեղծ ու սրտագին շնորհաւորութիւնները։

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի ատեստութեանց դիւրութեան համար։

Հեռագիր Այսօրուան

(Աժանս ի Քոնսթանտինոպիս)

ԱՒՍՏՐԻԱ

Վիեննա, 20 դեկտ.— Աւագայ ժողովը ընդունեց եռամսեայ ատժամայ ելմտացոյցը։ Վիճաբանութեանց պահուն նախարարապետ Պ. Փոն Քէյզրլիք յայտարարեց թէ կառավարութիւնը հաստատապէս որոշած է միշտ հեռանալ խորհրդարանական գրութեան։

Շէնգարնի կոմսը ներմակէս դրուատեց նախարարապետին կոչմէ երկրին սիրոյն համար յայտնուած ճշմարտութիւնը՝ Խորհրդարանին գործունէութիւնը վերահաստատելու նպատակով։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

Լիզպոնա. — Բորթուկալի ծովային նախարարութիւնը Լուբէնսս Մարքէզին հեռագիր մը ստացաւ՝ հերքող երէկուան այն լուրը թէ Անգլիացիները Բորթուկալի ստացուածքները մատ ըլլան։

ՊԻՐՄԵՆԿԻՄ.—Անգլիոյ երեսփոխաններէն Պ. Շորճ Լայտ, երէկ, ուղղեց Պոէրներուն նպաստաւոր ճառ մը խօսել գումարման մէջ։ Ներկաները ընդդիմացան և սկսան քարոզել սրամը։ Ցեսոյ նախարարութեան նպաստաւոր որոշում ուսին։ կռիւը չարունակուելով, ոստիկանութիւնը միջամտեց։

ԱՐԿԱՆ ՄԸ

ԲԱՍԷՐՊՈՐՆ (Ուէսթֆիլտ). — Երկու կառավարութիւնու միջեւ ընդհարում մը կատարուելով, հինգ հոգի մեռան և տասնըհինգ հոգի վիրաւորուեցան։

ՖՐԱՆՍԱ

ԲԱՐԻԶ.—Երեսփ. ժողովին մէջ ընկերվարական երեսփոխան Պ. Ջոլիաթ հարցապնդում մը ըրաւ՝ սեպտեմբերի կատարուած չարամփոփներուն ատեն պահեստի զինուորներուն ենթակայ եղած տարաբաղդութեան յանգնութիւններուն համար։ Պատերազմական նախարար Անարէ զրաւորը խոստովանեցաւ թէ իրաւ է որ զինուորները չափազանց քալեցին։ Ցեսոյ ծանոյց թէ հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնէ, որպէս զի ապագային այդ տեսակ բաներ չպատահին։ Ժողովը բառաձեւ մը քուէարկեց ընդունելով նախարարութեան յայտարարութիւնը։

(Աժանս Նասիոնալ)

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՎԷՆԷՏՈՒԷԼԱ

Պերլին, 20 դեկտ.—Դեսմանիա վերջնական կերպով մերժեց Գարավէլլայի նախարարութեան հրաժարականը։ Հետեւաբար փոխանութեան ծրագրին վիճաբանութիւնները պիտի վերսկսին Սոպրանէլլի մէջ, ուր կը յուսացուի թէ նպաստաւոր մեծամասնութիւն մը պիտի գոյանայ նոր ծրագրին որ թերեւ փոփոխութիւններու ենթարկուած է։

ՍԵՐԳԻԱ

Պելկրատ.—Մերակուսական Պ. Բարովիչ խնդրեց կառավարութենէն տեղեկութիւն հաղորդել Մերակոյին թէ ի՛նչ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին՝ Գերմանիոյ մաքսային նոր սակագոյներուն հանդէպ։

ԻՏԱԼԻԱ

Հռոմ.— Ամուսնալուծման առաջարկութիւնը քննելու պատասխան ունեցող խորհրդարանական յանձնաժողովը գրեթէ ուսարեց իր աշխատութիւնները և նպաստաւոր որոշում տուաւ։ Հանգունեց առաջարկութիւն մը որ օրէնքին մէջ պիտի նշանակուի իբրեւ լրացուցիչ՝ այն է հայրութիւն փնտռելու իրաւունքը։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

Պրիւսել.—Տոքթ. Էյլաս, Եւրոպայի թրանսվալեան ներկայացուցիչը, պատասխանելով Լորդ Ռոզբրի ճառին, կը հերքէ այն ամբաստանութիւնները թէ Գերմանները վայրագութիւններ գործած են։

ԱՆԳԼԻԱ

Լոնտոն.—Պ. Ասքիթ հաւանութիւն յայտնեց Լորդ Ռ զրէրի յայտարարութիւններուն։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Գոնսոլիտ Սեռի Դ.	Օ. Ս.	26	39
Ռէնտէն բացօթ գին	»	27	—
Մէնտէն վաղ գին	»	26	39
Բուլգէրի երկթ. գաց.	Ոսկ.	104	87
Ռէնտէն բացօթ գին	»	105	12
Ռէնտէն վաղ գին	»	101	50

ԹԱՆՑԻՄ 8 Դեկտեմբեր

Օսմ. Գոնսոլիտ Սեռի Դ.	Ֆ. Ֆ.	26	36½
Բուլգէրի Երկարաժամկետ	Ոսկ.	104	50
Լոմբարդ		—	—
Գէրմ		13	—
Սամ. Գանքա		—	—
Գէրմ. Գանձարանի Օմոմ.		0	10
Սամ. Ֆ. Ֆ. Նամակ է Վաշինգտ.		0	12
Օսմ. Ազամ. Քանկ.		3	70
Գրամատէր բաժնեթ.		5	55
» ժամանակ		1	40
» պարտատ.		470	—
Բարտի Դ. Գալաս		465	—
Թրանսվալ		96	—

ՓԱՐԻԶ

Լենտան ամիս	Ֆրանկ	110	10
» » » չէք	»	111	10
Ռաստիզ » »	Ոսկ.	22	81
» » » չէք	»	26	81
Էրքլին անանուն չէք	Մարք	18	57
Վիեննա չէք	Ֆրանկ.	24	—

ԴՐԱՄԱՐԿԻՐ ՀԵՆԱՑՔԸ

Ս Պետերբուրգ	Ռուբ.	37	36
Աղեքսանդրիա	»	110	08
Բոլ Իմէրիալ	»	90	20
Բելգիա	»	52	08
Մէնիսպէ ազատ	»	168	03
Մարսիլիա	»	94	20
Բուլի Ռոնդարամ	Օ. Ս.	8	61

ԱԹԻՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 20 Դեկտեմբեր

Եգիպտական Գոնսոլիտ		94	18
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.		19	50
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. բաց.		24	37
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. գաց.		24	37
Օսմանեան Գանքա		11	25
Ռուսական 1880		101	50
Հելլենական 5%		39	—
» Մոնորոյ		42	—
Պուլկարական 1888		84	—
Իսթրոսէն իւնիթ		106	50
Ռումինական		104	—
Թրանսվալ		3	93
Ջաղն եկամտի		13	50
Տոնատուութիւն		95	365

ԲԱՐԻԶ, 20 Դեկտեմբեր

Ֆրանս. Գանձի 3%		100	35
» » 3½%		101	30
Օսմ. Գանձ. տէրի Դ.) բաց.	Ֆրանկ	24	80
) գաց.	»	24	77
» » » Բ.	»	50	25
» » » Դ.	»	27	10
Սամ. Գայս Գանքա	Ֆր.	538	—
Օսմանեան	»	455	50
Բուլգէրի երկամեայ	»	106	—
Սամ. Մարսիլիա	»	520	—
Սամ. Գէրմ	»	312	—
Բրիտանական Թրաստ 4%		500	—
Հունական Լիսնէ		97	—
Խանդիկեան Քանք	»	101	05
Հանրային տարեգրքեր	»	75	55
Բրազիլիոյ	»	98	50
Գիլ... Խանի մրա	»	25	150
Գրամատու	»	3	—

ՎԻԵՆՆԱ, 20 Դեկտեմբեր

Գանան Լենտէն վրայ	»	239	50
Բուլգէրի երկամեայ	»	109	25
Օ. Ս. Գէրմ	»	285	—

ՊԵՐԼԻՆ, 20 Դեկտեմբեր

Գանան	»	216	30
Բուլգէրի երկամեայ	»	102	—
Գերմ. Կայսր. տարեգրքեր	»	97	60
Փ. Ս. Լենանի մրա 3 ամս.	»	20	240

ՓՈԻՆՋ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԵԱՆՑ

Յովհաննէս էֆ. Հինգլեանի կողմէ պատրաստուած «Փունջ Մանկավարժական բանախօսութեանց» երկրաչափութիւնէն, որ Ռէթէոս էֆ. Պէրպէրեանի ձօնուած է՝ իր յօբելեանին առթիւ, 950 օրինակ նուիրուած է Ազգ. Հիւանդանոցին։ Այս հատորը մեծապէս կը շահագրգռէ ուսուցիչները և ամէն անոնք որ կը սիրեն զբաղիլ մանկավարժական խնդիրներով։ Կը ծախուի Հոգաբարձութեան գրասենեակը։ գին 5 ղուշ։ Մեծաքանակ գնողներուն համար 100ին 20 զեղչ կը կատարուի։ 2—5

ՀԱՑՏԸՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

479 Բերա Մեծ Փողոց 479

Այս անգամ եւս յարգոյ յաճախորդաց կը ծանուցանէ թէ ձմեռուան վերարքերել ամէն տեսակ նոր ապրանքներ բերել առած է։ 783 6—10

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ա.Զդ.—Հանր. Պարքի Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ 4% Բ. Իսլիդէ պարտաթուղթի ամիսքուն թէ 1890 տարի 15)27 Թուականի Կայս. Իրատէին 1ին դ. յօդուածին համաձայն, իրենց պայմանաժամը լրացած Թուականէն մինչեւ 6 տարի չգանձուած բոլոր կարոնները ջնջուած պիտի համարուին։ Հետեւաբար, յիշեալ պարտաթուղթերուն թիւ 11 կարոնները, որոնց պայմանաժամը 1896 մարտ 1)13ին լրացած են, եթէ մինչեւ 1902 փետր. 28)13 մարտ չգանձուին, Հանր. Պարքի Վարչութեան կողմէն վճարուած պիտի համարուին։

* * *

Հանր. Պարքի Վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ Օսմ. փոփոխեալ պարքի պարտաթուղթի ունեցողներուն թէ՝ 1881 դեկտ. 8)20ին հրատարակուած Կայս. Իրատէին 5դ. յօդուածին համաձայն, իրենց պայմանաժամը լրացած Թուականէն մինչեւ 6 տարի չգանձուած բոլոր կարոնները ջնջուած պիտի համարուին։ Հետեւաբար, յիշեալ պարտաթուղթերուն թիւ 25 կարոնները, որոնց պայմանաժամը լրացած է 1896 մարտ 1)13ին, եթէ մինչեւ 1902 փետր.28)13 մարտ չգանձուին, Հանր. Պարքի Վարչութեան կողմէ վճարուած պիտի համարուին։

Կ. Պոլիս, 5)18 1901 2—13

* * *

Ա.Զդ.—Հանր. Պարքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սելանիկի Թրամուէյի Օսմ. ընկերութեան չրջաբերութեան հանած 500 ֆր.ոց 300 նոր պարտաթուղթերուն(թիւ 2500ին 2800)դրոշմաթուղթի տուրքը ամբողջովին վճարուած ըլլալով, այդ պարտաթուղթերուն տէրերը պէտք է իրենց թուղթերը ներկայացնեն Պալըգհանէի մէջ Դրոշմաթուղթի ախսչութեան, ուր դրոշմի գործողութիւնները պիտի կատարուին առանց ծախքի։

4(17 դեկտ. 1801 3—3

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

1803

IMPERIAL

ԻՄՊԷՐԻԱԼ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴՐԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Հաստատեալ ի Լոնտոն 1803 թն

Դրամագլուխ Ա. Ո. 2,900,000

Վնասուց հատուցուած 16,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ ապրանք, չէնք Լայն խիստ չափաւոր գիներով

Դեր-գործակատար Լիազօր գործակ. Թուրքիոյ

ՏՈՍԻՈՆ Տ. ԳՈՒՐԳԷԼԻ Շ. Բ. ԳԻՆԹԳԷՆ

Ղալաթիա, Ինայէթ Խան

ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆԻ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ, ՂԱԼԱԹԻԱ

Լիֆիսաիսն

Սկսեալ Նոյեմբեր 12էն

Գեան օրուան համար միայն

Սոյն վաճառատուներուն անօրէնութիւնը ամէն տարուան պէս քանի օրուան լիֆիսաիսն մը կազմակերպած է, ժամն, ճաշակաւոր ու տոկուն ապրանքներ հայթայթելու համար ժողովրդեան։ Կիներու և տղոց հագուստներուն վրայ մեծ պէղ եղած է։ Հետեւաբար ապրանքներն ալ անմրցելի կերպով ժամ ով պիտի ծախուին։— Ցանկալ գուլպայ բաշկիճակ, պրոսբրի, փողկապ, ճերմակեղէն, պիկրա, բուրդի եւ բամպակի ծածկոցներ, սեղմիրան, հովանոց մատաբոյա, անձեռոց, վարագոյր, գոգ եւն.։

Կը բաւէ անգամ մը միայն այցելել Ղալաթիա, Մեծ Միլլէթ խանի մէջ գտնուող մեծ վաճառատունները, համոզուելու համար հոն ծախուած ապրանքներուն իսկական ժամանութիւնը ու անվիճելի ճաշակին։ 10—12

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՅՍՏՈՒԱԳՈՅԺ

396, Մեծ փողոց Բերա, 396

Տեսնել 4դ երեսը

Գոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ԱՊՈՒԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կահաւորման յատուկ ամեն տեսակ ապրանաց

Ղալաթա, Թիւնէլին բովը Մէրքէչեանի փողոց Իզէթ Բաշա խանի կից, Թիւ 16

Նոր հաստատուած սոյն մթերանոցներուն մէջ կը գտնուին անգլիական գորգեր, տոգրամա և Թաւլեայ գորգեր, «քէյշէներ, «Թիւլ» վարագոյրներ, սդրոներ, քարնիներ, գեսինի մուշամպաներ և զանազան տեսակներով ձոր կերպասներ, մահճակալներ, թարմեներ ու հայելիներ։ Կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան շատ դիւրամատչելի գայմաններով։

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎԱՃԱՐՄՈՒՆԷՈՎ

635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

ՓՈՐՁՈՒԱԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Պահնէ-Գարու, թիւ 38

Սուլթան Պայազիտ Օգճըլար Պաշը գտնուող Սալիհ Սրտգը էֆ.ի փորձուած վաճառատունը այս անգամ փոխադրուած է Պահնէ Գարու 38 թիւ ընդարձակ չէնքը(Թէվֆիգ էֆ.ի թոհաֆիէ վաճառատան դէմ։ Քաղաքային ու զինուորական դասակարգի և տղոց յատուկ ամէն կարգի հաստատուն ու նրբաճաշակ կօշիկներ, ինչպէս նաեւ ամերիկեան, անգլիական և ռուսական առաջնակարգ լաստիքներ կը ծախուին յիշեալ վաճառատան մէջ, ուր կը գտնուին նաև կօշիկի վերարերեալ ամէն տեսակ ընտիր ու ժամանակաւոր ապրանքներ։ 12—30

ՄՈՒԶՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ԻՆ

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 687 ՄԻԼԻՈՆ ֆրանկ

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուտակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուզուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուրուիք.—Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Ինաեէթ խան, Վօյվոտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

BULGARIA

ՊՈՒԼԳԱՐԻԱ

ՊՈՒԼԳԱՐԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԿ.

Հաստատուած Ռուսնուք

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար՝
6,000,000 ֆրանկ

Ապահովագրութիւն կարասիներու, կալուածներու, ապրանքներու եւայլն, Կ. Պոլսոյ և գաւառներուն մէջ, ազատ պայմաններով և նպաստաւոր սակագիններով։

Մտանաւոր ապահովագրութիւն ջաղացպաններու և ճարտարագործներու համար։

Կեանքի և տղոց համար դրամագլուխ պատրաստելու ապահովագրութիւն։

Վնասուց անմիջական ու առատաձեռն հատուցում։

Ընդհանուր գործակալութիւն, Կ. Պոլիս, Վոյվոտա փողոց, Գալֆեան խան։

Լիազօր վարիչ Տ. Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ — Ընդհ. Գործակալ Ժ. Գ. ՔԱԶԱՐԼԷԹՕ

Ընկերութեան դրամատունը Գրէշամ Լէօնէ

Կաթիլներու մէջ ամփոփուած

ՊՐԱՎԷԻ ԵՐԿԱԹ

FER BRAVAIS

Ամենէն ազդեցիկ դեղն է Անարիւնութիւնը, դեղնութիւնն ու տժգունութիւնը բուժելու։ Ոչ անախորժ համ ունի եւ ոչ ալ հոտ. ախորժի բոլոր բժիշկները կը յանձնարարեն Ֆէր Պրավէն։

Գնողութիւն չի տար։ Ակռաները չի սեւցրներ։ Կարճ ժամանակի մէջ կուտայ Առողջութիւն, Կայտառութիւն, Ոյժ եւ Գեղեցկութիւն։ Կեղծերէն զգուշանալ։ Կը ծախուի թէ կաթիլի եւ թէ դեղահատի ձեւով ամէն դեղարաններու, մթերանոցներու մէջ։

Մթերանոց, Թիւ 130, Լաֆայէթ փողոց, Բարիզ

ԹԻ ԿՐԻՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան գրասենեակը 31 դեկտ. 1898ին

162, 924, 140 ֆրանկ

Տարեկան եկամուտ, ապահովագրութիւններ և շահ՝ 31 դեկտեմբեր 1898ին

29, 765, 473 ֆրանկ

Ընկերութեան հաստատութեան թուականն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարմունք, կենսատու։

362, 858, 507 ֆրանկ

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6619 բոլիսներ տուած է որոնք 58,680,000 ֆրանկի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Գ. Գ. ԷՏՈՒԷՐԴ ԵՒ ՈՐԴԻ, Գոլիս, Մէյլանճիք փողոց, Ալալէմնի խան։

Մինչորդներուն լաւ վարձատրութիւն պիտի ըլլայ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա, Մէյմէնէթլի խան։

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԻԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋՕՐԻ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴՈԼ ՄԻՏԻ

Անշնաս. կը ջնջէ սօսնկն. փլատեր, ներբլոռները, 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսումները. յոյժ ազդեցիկ է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ, միզանց քարոտութեան, արիւնամիզութեան, առանց մինչեւ պատճառելու զոր առաջ կը բերեն անզուտ և ուրիշ դեղերու հետ խառն սանդալները։

Ամէն քաբսիւլ Միտի անունը կը կրէ։

Ամէն դեղարաններ

A.

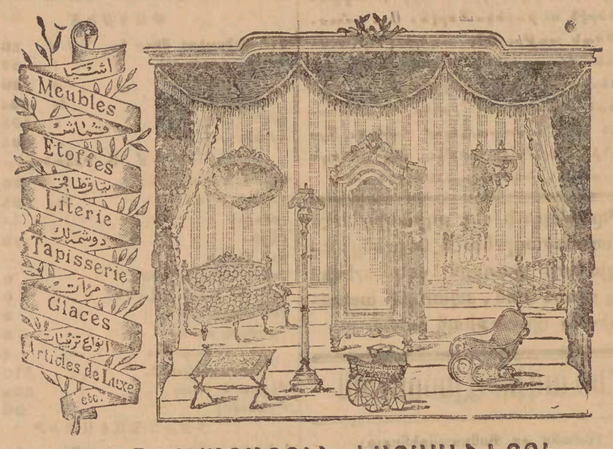

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԺՈՐԺ ԲՈՒԼԹԻԻ

ԳՈՒԵՐԱՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՀԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ

Բերա, Գալաթիսան փողոց, թաղապետութեան էշենիի դիմաց

ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Ննջասենեակներու, սրահներու, ճաշասրահներու յատուկ կարասեաց։ Ամերիկեան կրասիներ։ Իտալիոյ միացեալ գործարաններու կարասիներու մթերանոց (գործարանի գրով վաճառում)։ Ամբողջական կահաւորում տուներու, պալատներու, գրասենեակներու եւայլն։

744 ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ 27—52

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ Տիեզերաճանչակ հնամրաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջիլ է հեռեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։ 387

LE PHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ

ԿԱՑՍ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԵՆԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար

Մինչեւ 1898 դեկտ. 31, 31,008,000 ֆր.

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար

Մինչեւ 1898 դեկտ. 31, 17,000,000 ֆր.

Այս Ընկերութիւնը լաւագոյն պայմաններով կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ շէնք, կարասիք ու ապրանք նաև անձեր, թէ Գոլոյ և թէ գաւառներուն մէջ։ Ընկերութեան դրամատունն է Բրէտի Լիոնէ։ Գրասենեակ, Գոլիս, Հաճօթլուի խան, թիւ 53—56։

Լիազօր Ցերկայացուցիչ Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

745

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ը. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ՍՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԹԻՐ 396

(Ռանկի գարեշրջանն վրայի յարկը, ճիշդ Զրպուտեանց դէմը)

Կոստարկաստրծեալ գործիքներու ծիլացու ամենատարակ ցուցած ակնառները մէկ անգամէն կը լեցնեն, ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանով։

Նպատակներ եղանակաւ, հարբ, ճաշակաւոր և գիմացկուն արհեստական ակառներ կը պատրաստեն, յոր և նման ընդունող, գիմի ձեւաւորութիւն ցաւ տարիի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն։

Բերան հիւանդութիւնք կոստարկաստ կը բուժուին քիչ ցաւով նամակ թղթակցութիւն, գնդեալ և ամենակատարեալ գործեալ ատրանները։ Միացաւ, առանց ցաւի առաջնահանութիւն։

Գ. Դ. Ջեռուցները կիրակի օրերն ալ (միայն կէս օր) (միայն նամակ ուղարկ ալ (միայն կէս գիշեր) հիւանդ. գիշերուն։

Ծանօր.—Գոլոյ կողմ ժամանիլ ՊՈՒՆԻՆ։ !! 197

ՆԻՈՒ-ՀՈՄ NEW HOME

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱՏԱՆՕՔ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

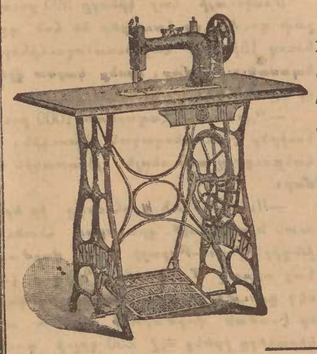

Բարիզի 1900ի արուեստահանդէսին ու 1894ի Անվէրսի արուեստահանդէսին մէջ անմրցելի յաջողութիւն մը գտած են Ամերիկեան Նիու-Հոմ կարի մեքենաները, որոնք թեթեւ, տոկուն ու արագ ըլլալնուն, ամէն տան համար անհրաժեշտ են։ Նաեւ կը ծախուին ընտանիքներու և արհեստաւորներու համար պէտք եղած գուլպայի և փաշկէլոյի ձեռքով ու ոտքով մեքենաներ։ Դասերը ու նորոգութիւնները ձրի են։ Թէ՛ կանխիկ և թէ ապառիկ վաճառումներ կը կատարուին, մասնաւոր վճարումներով։

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ ԱՄԱՏԷՕ ՍԱԼՎԱԹՈՐ

ԸՆԴՀ. ՄԹԵՐԱՆՈՑ —Գոլիս, Գալաթա, Համիտիէ Ճատէսի Թիւ 7

ՄԱՍՆԱՃԻՂ.—Իզմիր, Ռոտոսթօ, Աֆիոն-Գարահիսար, Սիլիվրի եւն. 578

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ

ԱՄԱՍԻՆ ԿԱՐԿԱ ՇՈՒՇԱՆԱՒՈՐ

Ընդ. Հայ. Ք. Գոլոյ և Գալաթայի

Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ
Ալտանս	1089	Գոմշ	1427	Կոզա	1011	Մալմօ	724
Ալէքսօ	2807	Գանդիա	2906	Գրանտս	1895	Մարէնգօ	3778
Անէնէլ	1541	Գոգոս	205	Լիրա	775	Մասսէլլա	5708
Բեքեսա	2277	Տիրա	4811	Լիմաքիա	1531	Մէքրաս	3557
Գուարեա	1822	Բոմբա	987	Լիմնոս	1730	Միլ	1057
Դոքտոնէ	1864	Բուլգ	2523	Հոքտոքիա	2800	Մանչէսթրա	1785
Զոմանդ	1076	Գրաս	1713	Հուանէրա	595	Բուլքիա	2413
Զրլնէ	341	Գիլնոտ	594	Բոկա	2224	Ֆէրս	1982
Էքսէնսիա	1431	Իտրա	2664	Բոսքոս	3540	Սոֆիա	1100
Ինլիզ	1871	Ելեոդորա	1530	Վեսնա	1080	Սենտրալ	4938
Գալիրաս	1337	Կրաֆ	1345	Գիլտա	1053	Ցլանեա	1535
Գոմեզ	1244	Գիոս	1954	Բոլիվիա	3307	Բոլիտէս	1677
Խալֆ	1034	Գիլնանա	1328	Բոսնիա	1706	Բաս	616
Ինրոնիս	3737	Գլասգոյ	949	Լիս	1052	Գրանտ	3331
Կիտէրս	1884	Գլասգոյերս	4523	Լէրանգա	3377	Բիրնամ	1262
Գիս	3697	Գարլիսլ	3060	Լիվերպուլ	1605	Բոլտ	1613
Գոլոշտաս	4235	Գիլֆորտ	1343	Լոնդոն	3191	Բոսիս	1732

Գիլոս չոգենները, նաւագնացներ ընդհանուր վաճառքով Հ.Ք.Ն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալ Ս. ՀԱՅՏ ԵՒՆ ԿԻՍ

ԴԺՈՒԱՐԱՇՆԶՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԿՈՒՐԾԻ ԻԶՈՒԱԾՔԸ

ԵՐԷՔ չդարմանուին, վտանգաւոր են, մինչեւ իսկ խեղդամահ կը պատճառեն։ Կանոնաւոր շնչառութիւն չընողը, ծանր բեռան մը տակ կը ճնշուի, շնչափողերը կը խժլտան, և կուրծքը չի կրնար հանգիստ ընել։ Դարմանին համար բժիշկներ մտահոգ էին և գիտութիւնը գտաւ ԷՍԲԻՒԻ ՍԻԿԱՌԷԹՆ ու ՓՈՇԻՆ, որք հիմնապէս կը բուժեն, կուրծքի իլուածքը, հաղի և շնչառական հիւանդութիւնները։ Բժիշկներ կը յանձնարարեն այս դեղը։ Բարիզի և Եւրոպական ուրիշ հիւանդանոցներու մէջ միմիայն ԷՍԲԻՒԻ կը գործածեն այս հիւանդութեանց համար։ Կը ծախուի Բարիզ Սէն Լազար փողոց թիւ 20 և մայրաքաղաքիս ու գաւառներու դեղարաններուն մէջ։ 497

COMP RUSSE

NAVIGATION & VAPEUR ET DE COMMERCE

ԳՈՒՄԱՐԱՅԻՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՌԱՅԻՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

11 24 [illegible]

12 25 [illegible]

13 26 [illegible]

13 26 [illegible]

14 27 [illegible]

Ն. ԹԱՓԷ ԵՒ ԸՆԿ

ՈՒՂԵՒՈՐ ՇՈՓԵՆԱՒՈՐ

Դեկտ. 23ին Սիրիասի, Անատ. եղեռգէն։

» 31ին Միկիրելի, Մարսիլիայէն։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

Դեկտ. 24ին Սիրիասի, ուղ. Մարսիլիա։

Յունվ. 1ին Միկիրելի, Սմիռն, Տրապիզոն և Գաթում։

Տեղեկութիւն ուղղուելի Բարիզի համար։

Եռամեայ կարգի 245 ֆրանկ։ Չորսերորդ 125 ֆրանկ։ Ցեղեկութեանց համար, դիմել Դրամատունն Բրէտ Լէոնի Բարամանի

գործ։ 516 Թ. ԲԷՐՈՒԼ

ՓՐԻՆԱՐՏ CUNARD

ԳՈՒՄԱՐԱՅԻՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՌԱՅԻՆ

Գրէ տեղ նոյնս տեղեկ ի Բարիզ Լիվերպուլ

Ելեւմտեան գիծ

Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ
Իվերնիա	15900	Միլանիա	5599
Մարսանիա	13900	Քամպանիա	4341
Լուքանիա	12952	Վէրլա	3339
Քամպանիա	13950	Բալտիա	2947
Նուբիանա	8345	Թիրիա	2898
Ամերիկա	8136	Սէրբիա	2558
Լիբանան	7150	Համբուրգ	2181
Սկիպիա	7200	Էլբէրտ	1614
Ալգանիա	7200	Տէրմանիա	

Գիլոս տես Joly et Seager

Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Գալաթա, Գ. Ֆ. Ֆոնտանիս Բրէտ Լէոնի 255

— 24 —

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԲԱՐԵՍԻՐՏՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ Ժ.

ՃՇԳԱՆԽՈՀՈՒԹԻՒՆ

Սա այնպիսի մարդ մըն է՝ որուն միտքը կը մաչի բարիք ընելու կամ իր անձին և կամ ուրիշներուն, ու գիտէ զինքը շրջապատողներուն համաստիճանդիրք մը մէջ դնել ինքզինքը պարզ էն։ Ակնապիշ չդիտելով ինքզինքը, ու իլլուսիոնն (a priori քան ամէն մարդ դերազանց չկարծելով ինքզինքը, յօժարակամ կը թոյլատրէ որ իր ունայնամտութիւնը մեծապանք մատուցանէ ուրիշներուն ունայնամտութեան։ Կրնայ չըլլալ ո՛չ գիտնական, ո՛չ գեղարուեստագէտ, ո՛չ մատենագիր, ո՛չ ալ իմաստասէր. կրնայ չունենալ բառերու ա՛յն սրամտութիւնը՝ որ ո՛չ կացունիստի սրամտութեան տեղը կը բռնէ, ո՛չ ալ՝ վարմունքի սրամտութեան, այլ ճշդիւ կը տրամաբանէ, աննենգ է ու կը խօսի միայն իր գիտցածը։ Ճշդակի, ներբագատութեան ու կենցաղագիտութեան հետ, կը ժառանգէ այն երկու բարեմասնութիւնները՝ առանց որոնց մարդ զուրկ է բարեսիրտ ըլլալու արուեստէն. փափկանկատութիւն և ուշադրութիւն։

Ինչ որ զիս դրդեց ըսելու թէ մարդ, բարեսիրտ ըլլալու համար, պարտի ճշդախոհութիւն ունենալ, ա՛ն է թէ տխմարութիւնը, սթէքիի ու անընական միջավայրի մէջ, նո՛յնչափ վնաս կը պատճառէ՝ որչափ չարասրտութիւնը։ Գործունէութեան մէջ դրէք չարտսիրտ մը ու տխմար մը, գրեթէ միևնոյն աւերները պիտի գործեն. դիտաւորութիւնն՝ը միայն պիտի տարբերին։ Մինչև անգամ կ'ենթադրեմ թէ, մտէն դիտելով, պիտի գտնենք որ սոյն կրկին տեսակներն իրարու կը մերձենան իրարու հետ չփոթուելու ատիճան։ Առաջինները կը գանուին իրենց շահերուն, գծուած նպատակի մը տիրապետութեան ներքև, իսկ վերջինները՝ իրենց ունայնամտութեան. բայց որովհետև միշտ չափազանց կը սիրեն դիրար ու իրենց աչքերը գոց կը մընան պայծառ լոյսին հանդէպ, ուստի լաւ բան չեն սիրեր բնաւ իրենց շուրջը։ Զի գիտցուիր թէ մարդիկ ո՛րչափ երջանիկ պիտի ըլլար՝ եթէ չարասիրտներն առանձին ըլլային չարութիւններ ընելու մէջ։

Դարձեալ, այս աշխարհի ախորհուրդներուն մէջ, կը գտնուին կարգ մը մարդեր՝ որոնք իրենց անխորհրդութիւնն ա՛յն տարիճանի կը հասցընեն, որ բարիք ու չարիք կը գործեն անխտիր, չարասիրտներու և տխմարներու պէս, լոկ իրենց ինքնասիրութեան գոհացում տալու հաճոյքին համար։ Մի՛ այնտիք որոշել ա՛յն չարժառիթները՝ որոնցմով ի՛նք գործեն, մէ՛կ չառժառիթ միայն ունին, ի՛նչ որ ալ ըլլան պարագաները։ Փողոցին մէջէն վիրաւորեալ մը կը վերցնեն բայց և այնպէս իրենց փոքը կը տանջեն՝ գիտնալու համար թէ հանրութիւնը կը դիտէ՞ իրենց ուժեղութիւնը կամ բարեսիրութիւնը։ Եթէ անոնցմէ ո՛ր և է մէկը դիպուածաւ ուրախութիւն մը պատճառած ըլլար ձեզ, կրնայք զանց ընել այս մասին անոր շնորհակալութիւն յայտնել. վասն զի նա փոքրիկ յաջողութեան մը հետամուտ էր, ու ձեր բարեբաստութենէն էր որ արժանացաք ժպիտի մը՝ փոխանակ դիմածութեան մը։

Այսպիսի նկարագիր ունեցող մարդն ամէն տեղ նոյն կանխակալ կարծիքն ունի թէ իրեն չափ աշխատաբարոյ, իրեն չափ մտացի, իրեն չափ խելացի, իրեն չափ նշանաւոր ո՛չ ոք կայ։ Կը զգանք բոլոր այն բառերը՝ զորս պէտք է անկէ յապաւել. որպէս զի ընեն զ՝այն բառերը ու աղնուակիրթ մարդ մը, Մեհիպոլոսի նման, կը կարծէ թէ ամէն աչք իր վրայ թաղուած է և թէ մարդիկ փոխ առ փոխ կ'աշխատին զինքը ակնապիշ դիտելու համար։ Գլուխը բարձր բռնելով, իր ակնարկներն իր շուրջը կը պտըտցնէ սակաւ ինչ հեգնութեան հետ խառնուած ինքնահաւանութիւնով մը, ու կը հարցնէ իրեանցմէ թէ արդեօք այդ մարդիկ պիտի կարենան հասկնալ ու գնահատել զինքը։ Իր կարծիքով, ամէնքն ալ տկարամիտներ, տգեղուհիներ, արատաւորներ են նախ. իր ինքնասիրութիւնը գգուելու բարեպատեհ գաղափարն ունեցողը միայն կը դարձրի այս կամ այն վերադիրին արժանանալէ։ Սա թերեւս ամէնէն տգեղը կամ ամէնէն անխելքն է, բայց պիտի կարծուի թէ արտասովոր բան մը ունի նա իր մէջ, ու մեր ուշադրութիւնը, ըստ որում ուշեցաւ հոս և բարեկիրթ ունկնդիր մը, մինչեւ մէկ ասիճան սրամտութիւն մը անգամ ցոյց տուած պիտի ըլլայ անոր։ Այսչափ բարեաց-կամ ուշադրութիւն մը մեզ ընծայող մարդ մեթէ կրնա՞ գիտակցիլ տխմար ըլլալ։ Սակայն իր պարտականութեան սահմանէն դուրս կը նկատէ իր հոգածութիւնը նուիրել տղու մը, ծերունիի մը, նշանաւոր չեղող անձի մը կամ արտաքին հրապոյրներէ զուրկ եղող տիկնոջ մը։ Իրեն համար շահկան է լոկ այն բանը՝ որ զինքը կը փայլեցնէ, տարբի ընծայելով իրեն որ ինքզինքը ցուցադրէ իր բոլոր առաւելութիւններով։

Ժամանակաւ կ'ապրէր այսպիսի էակ մը։ Իր պարզամիտ ինքնասիրութեան մէջ, կը կարծէր թէ նա՝ միայն կրնայ ամենէն գէշ խաղը խաղալ իրեն, որ իրմէ աւելի սըրամիտ ըլլար։ Ամէն մարդ զուարթ, գոհ ոգեորուած էր. ինքը միայն թ-խծադէմ էր. ուրիշները խօսակցած, ծիծաղած, զբօսած եին, սակայն ապահովաբար ինքն եղած չէր այդ խ ծղալից ակումբին հոգին։ Ընդհակառակը, երբ պատահէր որ ինքը զուարթ ըլար, կամ երբ պարտաբերն իրեն թոյլատրէին խօսելու սկսիլ կամ մանաւանդ լռել կատարելապէս խնդամիտ ու նրբամիտ կը ցուցնէր ինքզինքը։

Վա՛յ քեզ, դո՛ր օրինակ, եթէ անոր հրթիռներէն մէկը պատահաբար իմաստ գտնուէ վրայ՝ նոյն իսկ ծանր վէրք մը պատճառելով։ Իր սրախօսութենէն ետ չպիտի կենար քեզ խնայելու համար։ Այս մարդը, ինչպէս կը տեսնուի, տխմար չէր։ Ինչ ուսում առած էր, բայց իր երկնաձիր սրամտութիւնը շատ բաներու տեղ բռնած պիտի ըլլար, եթէ պարզասէր, հաճեալ ըլլալու կիրթ ճաշակն ունեցած ըլար, և եթէ իր ունայնամտութիւնը կուրացուցած չըլլար զինքը։

Մեւնոյն ժամանակ, կար պարարուն ու խստաբարոյ անձ մը՝ որ շատ կարեւորութիւն չէր ընծայեր եռանդուն սրամտութեան։ Պոտշճութեան օրէնքներուն գերի ըլլալով, երբեք ինքնրեն չէր ներեր բերէն հանել այնպիսի բառ մը՝ որ կարենար վիրաւորել մէկը։ Սա, կատարեալ ազնուաշուք մը ըլլալով հանդերձ, չափազանց բարձր գաղափար մը կազմած չէր իր մասին, միայն իր ըլլալու տեսնելու և վարուելու կերպին մէջ՝ այնչափ լաւ հանդատուած էր, որ միշտ տեսակ մը նենգութիւն կը կրէր ըմբռնելու թէ ի՛նչպէս կրնայ ըլլալ որ ուրիշներն իրմէ տարբեր կերպով տեսնեն ու վարուին։ Իր դրացին գլխարկը, եթէ իր ճաշակին չհամապատասխանէր, իրեն անհաճոյ կը թուէր պարզապէս։ Չէր կրնար տանց անհամբերութեան հանդուրժել ուրիշներուն ո՛չ թիւր ընթացքներուն ոչ ալ տկար կողմերուն, ու ինչ ինչ դէմքեր դիտեն իրեն համար ցնդանքի մը հաւասար էր։ Այս մարդը, որ սակայն շատ լաւ տրամադրութիւն ունէր իր սիրածներուն հետ, երբեմն անողորմաբար կը վարուէր անոնց հետ՝ որոնք բարեբաստութիւն ունեցած չէին իրեն հաճելի ըլլալու։

(Շարունակելի)